

ANKASAM bülten

5 Mart 2023
SAYI: 2023/09

Çin-Kırgızistan Dostluğu

29

İslamabad'ın Denge
Arayışları: ABD-Rusya
Rekabetinde Pakistan

35

ABD-Çin Uzay Rekabeti:
Yeni Bir Soğuk Savaş'ın
Habercisi mi?

İÇİNDEKİLER

ANKASAM ANALİZ

- 03 Askeri Komite Toplantısı Bağlamında NATO'nun Ukrayna'ya Tank Yardımı Konusuna Bakışı**
Ferhan ORAL
- 06 Krizler Üzerinden Şekillenen Moldova-Rusya İlişkileri**
Cemal Ege ÖZKAN
- 08 Avrupa'da Aşırı Sağın Yükselişi**
Mahmut Melih BOSTANCI
- 11 ABD'nin Pakistan'a Yönelik Artan İlgisi ve Terör Tehdidi**
Yiğit KIRDÜK
- 14 Filipinler Dış Politikasında Batı Yönelimi**
Zeki Talustan GÜLTEN
- 16 Hindistan ve Pakistan Arasındaki İndus Su Sorunu'nda Yeni Gelişmeler**
Şeyma KIZILAY
- 19 Enerji Krizinin Gölgesinde İtalya'nın Enerji Politikası**
Cemal Ege ÖZKAN
- 21 TTP'nin Hedeflerine Ulaşmak İçin İzlediği Yöntemler**
Ahmad Khan DAWLATYAR
- 24 Hindistan-Fransa Savunma İşbirliği ve Bilgi Güvenliği**
Dr. Cenk TAMER
- 26 Putin'in Federal Meclis'ten Verdiği Mesaj**
Dr. Doğancaz BAŞARAN
- 29 İslamabad'ın Denge Arayışları: ABD-Rusya Rekabetinde Pakistan**
Şeyma KIZILAY
- 32 Çin-Kırgızistan Dostluğu**
Dilara Cansın KEÇİALAN
- 35 ABD-Çin Uzay Rekabeti: Yeni Bir Soğuk Savaş'ın Habercisi mi?**
Neslihan TOPCU
- 37 Rusya-Ukrayna Savaşı'nın Avusturya'nın Dış Politikasına Etkisi**
Cemal Ege ÖZKAN

BASINDA ANKASAM

- 40 Medya**

DERGİLER

- 41 Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi Bölgesel Araştırmalar Dergisi**

Çankaya Mahallesi, Cemal Nadir Sokak, No: 9, 06880,
Çankaya – Ankara/Türkiye
Tel: +90 312 474 00 46 | Faks: +90 312 474 00 45 E-posta:
info@ankasam.org

Tasarım-Dizgi: Esra Karadağ

Bu yayının tüm hakları Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi'ne (ANKASAM) aittir. 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca kaynak gösterilerek yapılacak makul alıntılar dışında ANKASAM'ın izni olmaksızın yayının tümünün veya bir kısmının elektronik veya mekanik (fotokopi, kayıt ve bilgi depolama, vd.) yollarla basımı, yayını, çoğaltılması veya dağıtımını yapılamaz. Bu çalışmada yer alan görüş ve değerlendirmeler yazarına ait olup, kurumsal olarak ANKASAM'ın resmi görüşünü yansıtmaz.

ANKASAM ANALİZ

Askeri Komite Toplantısı Bağlamında NATO'nun Ukrayna'ya Tank Yardımı Konusuna Bakışı

Birçok Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) üyesi ülkenin Ukrayna'ya münferit olarak sağlayacağı veya sağlamayı taahhüt ettiği tank desteği[1] konusunda NATO'daki üst düzey askeri yetkililerin bakışını öğrenmek açısından 2023 yılının Ocak ayında gerçekleştirilen NATO Askeri Komite Toplantısı uygun bir platform olmuştur.

NATO'nun en yüksek askeri organı olan Askeri Komite Toplantısı, Brüksel'de ittifak üyesi ülkelerin Savunma Bakanları, Finlandiya ve İsveç'li meslektaşları, NATO Askeri Komite Başkanı (CMC) Amiral Rob Bauer, Avrupa Müttefik Kuvvetleri Yüksek Komutanı (SACEUR) General Christopher Cavoli ve NATO Müttefik Dönüşüm Komutanı Philippe Lavigne'nin (SACT) katılımıyla 18-19 Ocak 2023 tarihlerinde gerçekleşmiştir.

**Emekli Deniz Albay
Ferhan ORAL**
ANKASAM
Güvenlik
Danışmanı

Toplantı oturumlarında ittifakın siyasi hedefleri ve karşılaştığı güvenlik mücadelelerine yönelik tartışmalar, Ukrayna’da devam eden savaşa yönelik gözlemler, NATO’nun gelecek 20 yılda askeri yeteneklerini avantaj sağlayacak şekilde nasıl geliştirmesi gerektiğine yönelik vizyonu olan “Muhabere Temel Konsepti (NWCC)”[2] gibi konuların yanı sıra NATO’nun Ukrayna’ya devam eden desteğine yönelik bir oturum düzenlenmiştir.[3] Oturumlara ithafen yapılan ve CMC, SACEUR ve SACT katılımıyla gerçekleşen basın toplantısının soru-cevap bölümünde, değişik basın organları temsilcilerinin yönelttiği sorular ve verilen cevaplardan önemli görülenler ve konuya ilişkin yorum aşağıda sunulmuştur.[4]

Deutsche Welle (DW) temsilcisi tarafından sorulan askeri açıdan Ukrayna’ya tank verilmesinin ne kadar zorunlu olduğuna ilişkin soruya cevaben CMC tarafından bir savaşta her türlü askeri ekipmanın gerekli olduğu, Rusya’nın tanklarla savaşmasının Ukrayna’nın da tanka ihtiyacı olduğu anlamına geldiği ve tankların Ukrayna’nın Rusya tarafından işgal edilen topraklarının geri alınması için önemli bir silah sistemi olduğu cevabı verilmiştir.

Frankfurter Allgemeine temsilcisi tarafından sorulan ve Batı’nın ürettiği tankların Ukrayna’ya verilmesi konusunda askeri açıdan bir gereklilik olup-olmadığına ve ayrıca SACEUR sorumluluk sahasında konuyla ilgili eğer bir risk görülüyorsa bunun nasıl yönetileceğine ilişkin soruya cevaben SACEUR tarafından; ittifak içerisinde krizi tırmandırıcı birçok araca sahip olunduğu, bunun üstesinden gelebilecek verimli politik tartışmalar yapıldığı, savaşlarda sihirli değnek özelliği olan bir silah sisteminin bulunmadığı, tüm silahların dengeli kullanımının esas olduğu belirtilerek yanıt verilmiştir.

Ayrıca tankların, konsept olarak ateş gücü, hareket kabiliyeti ve korunma alanlarında denge sağlayan bir unsur olduğunu ve kara kuvvetlerinin bunu sağlamak için yıllardır aradığı değişik yol/yöntemler bulunduğunu belirten SACEUR, konunun sadece tanklara karşı tanklar meselesi olmadığını belirtmiştir. Bunun yanı sıra, tedarik, lojistik, bakım ve hedef bulma yeteneği gibi alt sistemlerin toplamının bir bütünün parçalarından daha önemli olduğu vurgulanmış ve riskleri yönetme kabiliyetine sahip olunduğu ifade edilmiştir.

Agence France-Presse (AFP) temsilcisinin sorduğu ve Genel Sekreter’in Rusya’nın yeni bir saldırıya hazırlandığına yönelik ifadesi kapsamında, yapılacak saldırının zamanı ve etkisine yönelik soru, CMC tarafından genel anlamda Rusya’nın stratejik hedeflerinde bir değişiklik olmadığı belirtilerek Ukrayna’nın yapılacak saldırılar için hazırlıklı olması gerektiği, ittifak üyelerinin de yapılacak yardımlara buna göre karar vereceği söylenerek cevaplanmıştır.

NATO yetkililerinin açıklamalarından Ukrayna’ya ittifak üyesi ülkelere yapılacak tank yardımının gerekli görüldüğü; ancak “oyun değiştirici” bir unsur olarak da değerlendirilmediği anlaşılmaktadır.

Tank yardımı yapacak ülke sayısı ve gönderilecek tank sayısı göz önünde bulundurulduğunda, mevcut gelişmenin savaşın gidişatına Ukrayna açısından olumlu olacağı aşikardır. Ancak söz konusu tankların kullanımına, bakımına ve lojistik konulara yönelik eğitim ihtiyacı, tanklarda kullanılacak mühimmat ve yedek parçanın tedarik zorunluluğu ile gönderilecek tank sayısı kadar yetkin insan gücü ve bakım personeli ihtiyacı da dikkate alınması gereken hususlar şeklinde değerlendirilmektedir.

Tankların bölgeye ulaştırılması, ilgili personelin eğitimi, cephede kullanımına ve bakım ve lojistik konularına yönelik ünsiyet kazanılmasına kadar geçecek zaman düşünüldüğünde, tankların bahar ayları için öngörülen çatışmalardan sonra yapılacak karşı atak için kullanılması muhtemel olduğu ifade edilebilir.

Sonuç olarak, Ukrayna’nın yapılacak yardımlarla gelecekte ulaşması öngörülen ve 10 mekanize veya 3 tank tugayını donatmaya yetecek miktar olduğu değerlendirilen değişik tipteki 300 tank,[5] sayısal olarak karşılaştırıldığında Rusya’nın tank sayısına[6] göre yetersizdir ve bu yüzden de sınırlı etki yaratması olasıdır. Dolayısıyla yapılacak yardımların “hasmın savaşma azim ve iradesini kırmak” için yeterli olmayacağı; fakat savaşın uzamasına ve Batı’nın Ukrayna’nın arkasında olduğu ve diğer alanlarda da yardım yapılabileceği algısının güçlendirilmesine hizmet edeceği aşikardır.

[1] Which countries are sending tanks to Ukraine and what comes next?, ITVNews, <https://www.itv.com/news/2023-01-25/which-countries-are-sending-tanks-to-ukraine-and-what-comes-next>, Erişim Tarihi: 04.02.2023.

[2] NATO Warfighting Capstone Concept, NATO, <https://www.act.nato.int/nwcc>, Erişim Tarihi: 04.02.2023.

[3] NATO Military Chiefs of Defence Meeting-18-19 January 2023, NATO, https://www.nato.int/cps/en/natohq/news_210397.htm, Erişim Tarihi: 04.02.2023.

[4] Press conference by the Chair of the NATO Military Committee, the Supreme Allied Commander Europe and Supreme Allied Commander Transformation (Q&A’s), <https://www.natomultimedia.tv/app/asset/686571>, NATO, Erişim Tarihi: 04.02.2023.

[5] [Explore time]US and European military aid 300 tanks to help Ukraine fight against Russia | Ukraine War | Ukraine Tanks | Russia-Ukraine War, Breaking Latest News, <https://www.breakinglatest.news/world/explore-timeus-and-european-military-aid-300-tanks-to-help-ukraine-fight-against-russia-ukraine-war-ukraine-tanks-russia-ukraine-war/>, Erişim Tarihi: 05.02.2023.

[6] Comparison of the military capabilities of Russia and Ukraine as of 2022, Statista, <https://www.statista.com/statistics/1296573/russia-ukraine-military-comparison/>, Erişim Tarihi: 05.02.2023.

ANKASAM ANALİZ

Krizler Üzerinden Şekillenen Moldova-Rusya İlişkileri

24 Şubat 2022 tarihinde başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı, Doğu Avrupa jeopolitiğinde mühim değişimlere kapı aralamıştır. Bu bağlamda bahsi geçen bölgedeki önemli ülkelerden olan ve Ukrayna'yla sınır paylaşan Moldova'nın dış politikasında kayda değer değişimler yaşanmıştır.

Bu doğrultuda Kişinev yönetimi, 3 Mart 2022 tarihinde Avrupa Birliği (AB) üyeliğine başvurmuştur. AB ise 23 Haziran 2022 tarihinde Moldova'ya "aday ülke" statüsü vermiştir.[1] Dolayısıyla Ukrayna'daki savaş, Moldova'nın AB'ye üyelik başvurusunda bulunmasını doğrudan etkilemiştir. Zira Moldova, söz konusu savaş başlayana kadar AB'ye yönelik adım atmaktan imtina etmiştir. Lakın mevcut konjonktürde Moldova'nın Rusya'dan

algıladığı tehdidin boyutu artmış ve bu çerçevede Moldova, AB'yle entegrasyon noktasında harekete geçmiştir.

Öte yandan 10 Şubat 2023 tarihinde bir buçuk senedir görevde olan Batı yanlısı Moldova Başbakanı Natalia Gavrilita, istifa etmiştir. Gavrilita, istifasının temel nedeninin Rusya'nın yol açtığı krizler olduğunu dile getirmiştir. Özellikle de savaşın başından beri 2,5 milyonluk nüfusa sahip olan Moldova, çeşitli sorunlar yaşamıştır. Bu meselelerin başında artan enflasyon, çok sayıda Ukraynalı göçmenin ülkeye gelmesi, savaştaki füzelerin kendi hava sahasından geçmesi ve Rusya'nın doğalgaz arzını önemli oranda azaltmasının ardından yaşanan elektrik kesintilerinin yol açtığı şiddetli bir enerji krizi gelmektedir.[2]

Cemal Ege ÖZKAN
ANKASAM Avrasya Araştırma Asistanı

Anlaşılabacağı üzere savaş, Moldova'nın sosyal dokusunda değişimlerin yanı sıra enerji ve güvenlik noktasında ülkenin karşısına yeni sınamalar çıkarmıştır.

Bu kapsamda Moldova ile Rusya arasındaki ilişkilerin şekillenmesi konusunda önemli bir yere sahip olan Transdinyester Sorunu'ndan bahsetmekte fayda vardır. Moldova-Ukrayna sınırında yer alan Transdinyester, 1992 yılında Moldova'dan tek taraflı olarak ayrıldığını ilan etmiştir. Söz konusu bölge, Rus yanlısı ayrılıkçı yapısıyla dikkat çekmektedir. Bununla birlikte Trandinyester'de 1500 Rus askerinin görev yaptığı öne sürülmektedir.[3] Dahası Moldova, ayrılıkçı bölge Transdinyester'den sağlanan elektriğe bağımlıdır.

Tahmin edileceği gibi bu durum, Rusya'nın Transdinyester vesilesiyle Moldova üzerinde hem askeri hem de enerji kartları üzerinden baskı yapabildiğini göstermektedir. Bununla birlikte Rusya'nın Moldova üzerinden yeni bir cephe açmayı ne kadar isteyeceği de bir soru işaretidir. Zira Transdinyester'deki mevcut statüko, Moskova yönetiminin işine gelmektedir. Trandinyester'in varlığı, 2022 yılına kadar Moldova'nın tarafsız bir politika izlemesinde başrolü oynayan etken olmuştur.

Her ne kadar Moldova, mevzubahis savaşın ardından AB'ye üyelik başvurusunda bulunmuşsa da Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'ne (NATO) katılım noktasında tereddütleri vardır. Zira böyle bir senaryo, Rusya'nın Moldova'ya karşı siyasetini yeniden gözden geçirmesine sebep olabilir. Bu yüzden de Moldova, Batı'yla entegrasyonunu NATO'dan ziyade AB üzerinden gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda Kremlin'in donmuş çatışma bölgelerinin aktifleştirilmesini pek de istemeyeceği öne sürülebilir.[4]

Öte yandan Moldova Başbakanı'nın istifa etmesinin ardından Cumhurbaşkanı Maia Sandu, 13 Şubat 2023 tarihinde Moskova'yı ülkede darbe gerçekleştirme girişiminde bulunmakla suçlamıştır. Sandu, ülkedeki yetkili makamların Ukrayna Cumhurbaşkanı Vladimir Zelenski'nin 9 Şubat 2023 tarihinde ileri sürdüğü "Moldova'yı istikrarsızlaştırmaya çalışan bir Rus komplosunu" doğruladığını açıklamıştır. Bu kapsamda Sandu, Rusya'nın asker kökenli ve sivil kıyafetlerle kamufle edilmiş sabotajcıları, ülkede şiddet eylemleri ve devlet kurumlarına saldırılar gerçekleştirmek amacıyla kullanmayı planladığını öne sürmüştür. Ayrıca Sandu, Rusya'nın mevzubahis girişiminin ülkeye Karadağ, Belarus ve Sırbistan vatandaşlarının girmesini içerdiğini iddia etmiştir.[5] Son olarak Moldova Cumhurbaşkanı, Rusya'nın bu eylemlerle ülkesinin AB'ye entegrasyon sürecini durdurmayı amaçladığını belirtmiştir.[6]

Öncelikle Rusya'nın Moldova'ya karşı temel motivasyonun Kişinev'in Batı'yla entegrasyonun önüne geçebilmek olduğu öne sürülebilir.

Bununla birlikte Moldova'daki hükümetlerin genellikle istikrardan uzak yönetimler olması, Rusya'nın elini güçlendirmektedir.

Tüm bunlarla birlikte Rusya Dışişleri Bakanlığı, 14 Şubat 2023 tarihinde Sandu'nun bahse konu olan iddialarını reddetmiş ve Ukrayna'yı Rusya ile Moldova arasındaki gerilimi tırmandırmakla suçlamış ve Kiev'in Kişinev'i Moskova'yla sert bir çatışmaya sürüklemeye gayret ettiğini dile getirmiştir.[7]

Darbe iddiaları üzerinden değerlendirme yapmak gerekirse, Rusya'nın halihazırda Ukrayna'da istediğini alamadığı bir savaşta olduğu, Batılı devletlerin Kiev'e yönelik tank tedarikini artırdığı ve gelişmiş savaş uçakları konusunda görüşmeler yapıldığı bilinmektedir. Böylesi bir ortamda Moskova'nın yeni bir cephe açmasının kolay olmadığı ve rasyonel gözükmediği ifade edilebilir.

Sonuç olarak Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik müdahalesi, Moldova'nın AB üyeliğine başvurmasına ve birlikte entegrasyon sürecinin gelişmesine yol açmıştır. Çünkü savaş, Moldova'nın uzun yıllardır takip ettiği tarafsızlık politikasında değişimlere sebep olmuştur. Bu bağlamda Rusya'nın çeşitli yollarla Moldova'nın AB üyeliğini önleme noktasında birtakım faaliyetlerde bulunabileceği söylenebilir.

[1] "Moldova", European Council Council of the European Union, <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/enlargement/moldova/>, (Erişim Tarihi: 16.02.2023).

[2] "Moldovan PM Resigns Blaming Crises caused by Russian Aggression", The Guardian, <https://www.theguardian.com/world/2023/feb/10/moldovan-pm-natalia-gavrilita-resigns-blaming-crises-caused-by-russian-aggression>, (Erişim Tarihi: 16.02.2023).

[3] "How is Moldova's Transnistria Region Related to The War in Ukraine?", Los Angeles Times, <https://www.latimes.com/world-nation/story/2022-04-26/explainer-how-is-trans-dniester-related-to-war-in-ukraine>, (Erişim Tarihi: 16.02.2023).

[4] Doğacan Başaran, "Rusya Dondurulmuş Çatışma Bölgelerini Aktive Etmek İster mi?", ANKASAM, <https://www.ankasam.org/rusya-dondurulmus-catisma-bolgelerini-aktive-etmek-ister-mi/>, (Erişim Tarihi: 16.02.2023).

[5] "Moldova's Pro-EU President Sandu Accuses Russia of Coup Plot", BBC, <https://www.bbc.com/news/world-europe-64626785>, (Erişim Tarihi: 16.02.2023).

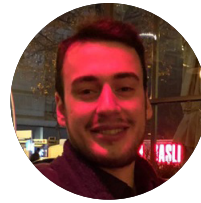
ANKASAM ANALİZ

Avrupa'da Aşırı Sağın Yükselişi

İkinci Dünya Savaşı sonrası süreçte Avrupa devletleri, aşırı sağ eğilimli partilerin arka planında kalmasını sağlamış ve bu konuda halklarından da destek görmüştür. Ancak 1990'lı yıllardan itibaren Avrupa'nın çeşitli bölgelerinde aşırı sağcı grupların oluşturduğu partiler öne çıkmaya başlamıştır. Son yıllarda bu tür partilerin sayısının giderek arttığı görülmektedir. Hükümetlerin aşırı sağ görüşlü grupların ortaklığıyla ya da bizzat bu partiler tarafından kurulduğuna şahit olunmaktadır. Bunun yanı

sıra Arap Baharı, terör saldırıları ve ekonomik sorunlar gibi sebeplerden dolayı Avrupa'ya yönelik göç dalgası ve kıtada yabancı nüfus artışı yaşanmıştır. Buna paralel olarak Avrupa'da aşırı sağcı görüşlere sahip olan grupların güçlenmesi de gözle görülebilir bir boyut kazanmıştır.

Avrupa'da aşırı sağ partilerin giderek güçlenmesine neden olan birkaç argüman bulunmaktadır. Bunlardan ilkinin, Almanya'nın önderliğinde 1960'lı yıllarda başlayan yabancı işçi alımının nüfusta meydana getirdiği değişiklik olduğu söylenebilir.

Mahmut Melih BOSTANCI

Mevzubahis değişikliklere rağmen Avrupa ülkelerinde vatandaşların çoğunluğu aşırı sağ oluşumlar yerine sosyal demokrat partileri tercih etmiş ve bu yönelimlerini uzun yıllar sürdürmüştür.

Avrupa Birliği'nin (AB) güçlenmesi ve göçmenler için bölgenin hedef ya da birincil tercih olarak benimsenmesi ise mevcut durumu değiştirmeye başlamıştır. Özellikle de Arap Baharı'nın akabinde yaşanan ve büyük göç dalgalarıyla sonuçlanan süreçte Avrupa, birtakım yeni siyasi gerçekliklerle karşılaşmıştır.

Halihazırda Avrupa'daki göçmen sayısının artmasının halkın refahını olumsuz etkilediği iddia edilmektedir. Bu bağlamda yabancı karşıtı organizasyonlar giderek belirginleşmeye başlamıştır. Ekonomik anlamda bireylerin aldığı sosyal destekler azalmasa da devletin bakmakla yükümlü olduğu insan sayısı arttığı için ekonominin olumsuz etkilendiği savunulmaktadır. Ukrayna'da yaşanan savaşın olumsuz etkisini göz ardı eden sağcı gruplar ise göçmenleri yük olarak lanse etmeye çalışmaktadır.

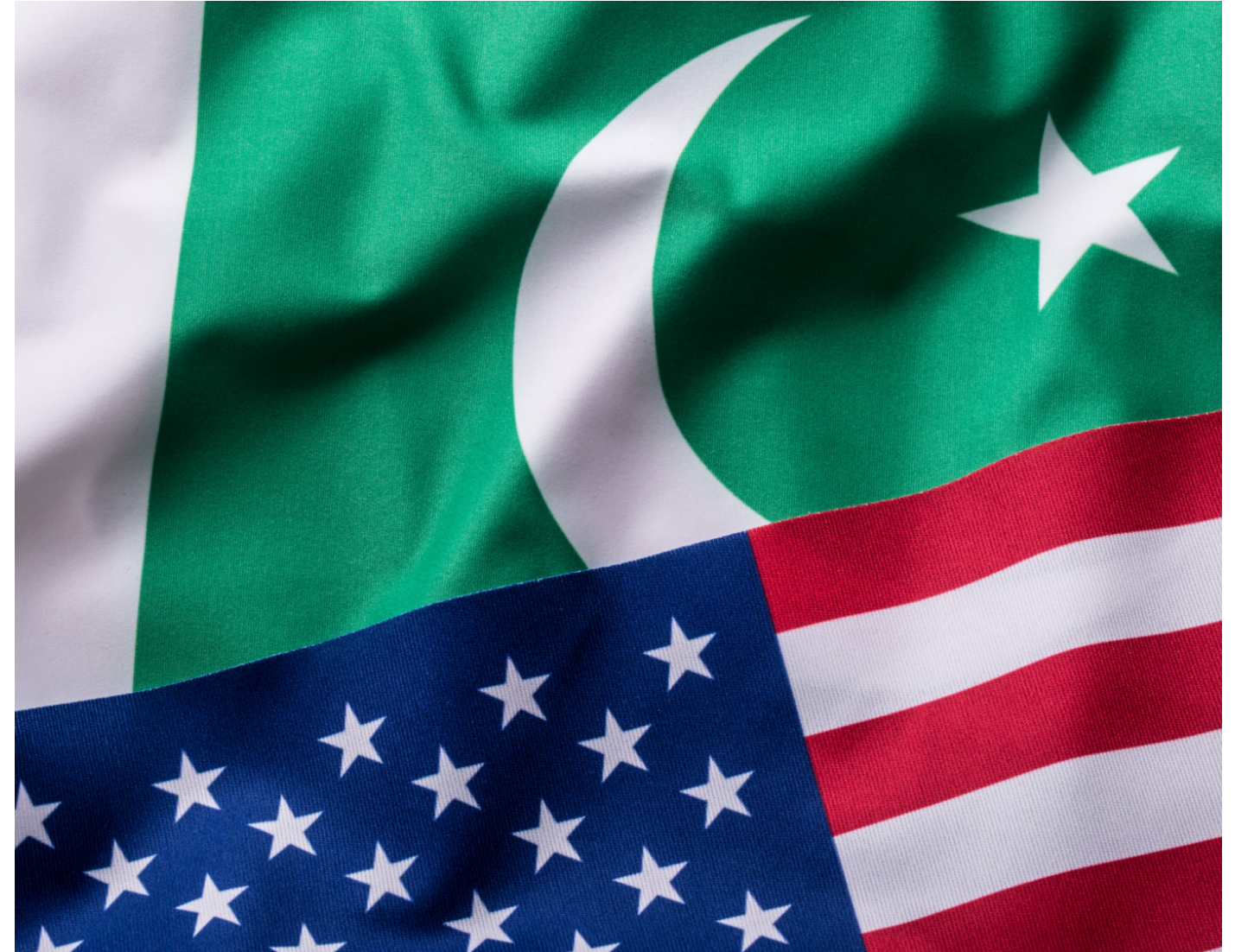
Bununla birlikte bir başka etken de Avrupalıların göçmenlerle kimliksel ve kültürel boyutta yaşadıkları çatışmadır. Bu bağlamda İslam, yabancı ve göçmen karşıtlığı gibi faktörler dikkat çekmektedir. Son dönemde sıklıkla gündeme gelen Müslümanların dini kitabı Kur'an-ı Kerim'in yakılması eylemleri, camilere düzenlenen saldırılar ve Müslümanlara uygulanan baskılar, İslam karşıtlığının göstergeleri olarak görülebilir. Bu durumlar bireysel boyutta kalmamakta ve çeşitli aşırı sağcı örgütlerin Avrupa genelinde benzer bir tutum benimsediği görülmektedir.

Aşırı sağcı grupların argüman olarak kullandığı bir diğer faktör ise nüfus problemidir. Avrupalıların azalan nüfusunu bir sorun olarak gören sağcı gruplarda yabancı ve göçmen karşıtlığını ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda sosyal demokrat hükümetler, AB'yle ortak hareket ederek sınırlarını olabildiğince korumuş ve nitelikli göçmenleri ülkelere kabul etme hassasiyeti göstermiştir. Buna rağmen Avrupa'da yükselen aşırı sağcı akımlar nedeniyle bu görüşü benimseyen kişiler, radikal faaliyetlere devam etmektedir. Artan aşırı sağ hareketlerin şiddet olaylarını da beraberinde getirme potansiyeline sahip olduğu söylenebilir.

Aşırı sağın politik olarak yükselmesinde belirleyici olan bir diğer etken de popülizmdir. Siyasilerin mülteci karşıtı politikaları, göçmenleri güvenlikleştirmeleri ve halkın endişe duyduğu konularda söylem geliştirmeleri, aşırı sağ partilerin tabanlarını genişletmesine yol açmaktadır. Popülizm de tam bu noktada etkili olmaktadır. Çünkü popülist söylemler aracılığıyla ortaya çıkan bu oy artışı, Avrupa'daki liberal ve sosyal demokrat partilerin etkisini ve gücünü tartışmalı hale getirmektedir. Örneğin İtalya'da Giorgia Meloni'nin seçimi kazanmasıyla iktidara aşırı sağcı bir grup gelmiştir. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra oldukça nadir görülen aşırı sağ partilerin iktidara gelmesinin daha da yoğunlaşacağı söylenebilir. Bu durumun temelinde de popülist söylemlerin artması ve göç faktörü yer almaktadır.

Tahmin edileceği üzere güçlenen aşırı sağcı gruplar, AB içerisinde de çeşitli ayrışmalara yol açmaktadır. AB, bünyesinde yer alan vatandaşları tek bir çatı altında toplamak istemekte ve onları din, dil, ırk ayrımı olmaksızın Avrupa vatandaşı olarak bir araya getirmeye çalışmaktadır. Fakat güçlenen aşırı sağ, AB'yi bu açıdan tehdit etmektedir.

Sonuç olarak Avrupa'da yükselen aşırı sağcı gruplar ve popülist söylemler, gündemi daha çok meşgul etmektedir. Güçlenen aşırı sağcı gruplar, siyasi, sosyal ve ekonomik faktörlerin bir sonucudur. Bu nedenle de kendisini demokrasinin ve hoşgörünün merkezi olarak göstermeye ve kabul ettirmeye çalışan Avrupa, aşırı sağcı grupların faaliyet gösterdiği ana merkezlerden birine dönüşmektedir.

ANKASAM ANALİZ

ABD'nin Pakistan'a Yönelik Artan İlgisi ve Terör Tehdidi

Güney Asya, yaklaşık 40 yıldır çatışmalara ve dış müdahalelere sahne olmaktadır. Söz konusu durum, bölgedeki gelişme ve kalkınma sürecini sekteye uğratmakta ve Güney Asya'nın bir kriz ve tehdit coğrafyasına dönüşmesine yol açmaktadır. Özellikle de küresel ve bölgesel güçlerin bölgedeki rekabetleri ve bu bağlamda çeşitli grupları vekil aktör olarak kullanmaları, istikrarsızlığın ve tehditlerin derinleşmesine ve genişlemesine sebebiyet vermiştir.

Bölgedeki önemli aktörlere bakıldığında, Afganistan merkezli tehdit kaynakları kapsamında Pakistan ve Hindistan, en çok konuşulan ve öne çıkan devletlerdir. Diğer taraftan Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Çin, bölge dışında olan; fakat siyasi, ekonomik ve güvenlik açısından bölgede etkili olan devletlerdir. Bu kapsamda Güney Asya'da değişken bir jeopolitik denklemden bahsetmek mümkündür.

Dr. Emrah KAYA
ANKASAM
Orta Asya Uzmanı

2010'lu yıllara kadar Batı'yla yakın ilişkileri olan Pakistan, bu süreçten itibaren Çin'le yakınlaşmıştır. Bununla birlikte Hindistan, uzun süre boyunca Taliban ve Pakistan'a karşı konumlanan aktörleri desteklerken; günümüzde Yeni Delhi ile Taliban arasında çeşitli görüşmeler gerçekleştirilmektedir. Bununla birlikte Pakistan, Taliban'ı uzun süre desteklemesine rağmen Taliban'ın Yeni Delhi'yle temas kurması ve Durand Hattı mevzusu hasebiyle Taliban'la bazı ihtilaflar yaşamaktadır.

Çin ise Kuşak-Yol Projesi'ni hayata geçirmek, nüfuz alanını genişletmek ve ABD ile Hindistan'ın bölgedeki etkisini kırabilmek için Pakistan'la güçlü bağlar tesis etmiş ve Taliban'la çeşitli ilişkiler geliştirmiştir.

ABD, Çin, Hindistan ve yeri geldiğinde Rusya'nın bölgeye yönelik açıklamalarına ve politikalarına bakıldığında, temel olarak bölgedeki radikal hareketlerden ve örgütlerden rahatsız oldukları görülmektedir. Bu noktada da söz konusu tehditlerle mücadele edebilmek için Pakistan, önemli bir müttefik olarak dikkat çekmektedir. Zira Islamabad yönetimi, bölgedeki terör saldırılarından ötürü sıkıntı yaşayan aktörlerin başında gelmektedir.

Makyavelist dış politikanın en güncel örneklerinden birinin yaşandığı bölge olan Güney Asya'daki dinamikleri, çıkarlar ve tehditler belirlemektedir. Bu yüzden Washington yönetimi de çeşitli nedenlerden dolayı Güney Asya'daki nüfuzunu arttırmak istemektedir. Çünkü Afganistan'dan çekilen ABD, Güney Asya'nın önemli bir kısmında, Orta Asya'da, Rusya'nın güneyinde, Hazar Denizi'nin doğusunda ve Çin'in batısında etkisiz bir aktöre dönüşmüştür.

Hindistan, bölgede Batı'ya en yakın ülkeler arasında yer almaktadır. Ancak Yeni Delhi, Islamabad ve Pekin'in hayata geçirmeyi planladığı Çin-Pakistan Ekonomik Koridoru (CPEC) kapsamında çevrelenmiş durumdadır. Bu nedenle Yeni Delhi'nin önemli bir güç olsa da jeopolitik çevrelenmişlik sebebiyle ABD'ye sağlayacağı kazanımlar sınırlıdır. Bu yüzden de ABD, Pakistan'la olan ilişkilerini güçlendirmek istemektedir.

Washington'un Islamabad'a olan yönelişinin nedenlerinden biri Pakistan-Çin ilişkilerinin dengelenmesi arzusudur. Zira Pakistan, jeopolitik konumu nedeniyle kritik öneme sahiptir ve CPEC kapsamında Çin'in Ortadoğu, Afrika ve Hint Okyanusu'na güvenli bir şekilde ulaşmasına imkan tanımaktadır. Bu da Pakistan'ı Batı'nın Asya-Pasifik'te Çin üzerinde oluşturmak istediği baskıyı kırarak bir aktör haline getirmektedir.

Öte yandan Rusya hem güneye inme hem de yeni enerji pazarlarına yönelme politikası bağlamında Pakistan'la olan ilişkilerini güçlendirmeye çalışmaktadır. Bu durum hem Rusya'ya ekonomik olarak nefes aldırma hem de Pakistan'a daha özerk hareket etme imkanı tanıyacaktır. Bu da Islamabad yönetimi üzerindeki Batı etkisinin erozyona uğramasına kapı aralayacaktır.

Buna karşılık ABD, Pakistan'la çeşitli görüşmeler gerçekleştirmekte ve ilişkileri güçlendirmeye çalışmaktadır. Bu amaç doğrultusunda gerçekleştirilen etkinliklerden biri de 12-16 Şubat 2023 tarihleri arasında Pakistan-ABD Orta Düzey Savunma Diyalogu'nun ikinci turudur. Tarafların heyetleri arasında dışişleri bakanlıklarından, ordudan ve savunma müsteşarlıklarından üst düzey yetkililer yer almaktadır. Örneğin Pakistan heyetine Korgeneral Mohammad Saeed başkanlık etmektedir. Bu süreçte Islamabad, ikili güvenlik ve savunma işbirliğine önem verirken; Washington ise terörizmle mücadele konusunda Pakistan'la ortak çıkarlarının bulunduğunu dile getirmektedir. [1]

Diğer taraftan ABD'den Pakistan'a bir üst düzey ziyaret daha gerçekleştirilmektedir. Çünkü ABD Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Derek Chollet, 14-18 Şubat 2023 tarihleri arasında Bangladeş ve Pakistan'ı ziyaret edecektir. Pakistan'a düzenlenen ziyaret esnasında ABD'nin amacı, güçlü güvenlik işbirliğinin yeniden teyit edilmesi[2] ve eski Başbakan Imran Han'ın iktidarda olduğu dönemde bozulan ilişkilerin onarılmasıdır.[3]

Bahse konu olan görüşmelerin, bilhassa terör örgütü Tehrik-i Taliban Pakistan'ın (TTP) saldırılarının arttığı bir dönemde yapılması hem Pakistan hem de ABD için önem arz etmektedir. Zira bu vesileyle Islamabad yönetimi, TTP'ye karşı Batı'nın desteğini alabilecektir. Washington ise kendisinin de terör örgütü olarak kabul ettiği terör örgütüyle mücadele edebilecek ve bölgedeki etkisini sürdürecektir.

Sonuç olarak son dönemde ABD'nin Pakistan'a gösterdiği ilginin arttığı görülmektedir. Bunun özellikle de Han'ın yönetimden uzaklaştığı ve Şahbaz Şerif'in iktidara geldiği bir dönemde gerçekleşmesi önemlidir. Ancak ABD, Pakistan'ın ulusal ve bölgesel güvenlik konusundaki endişelerini kendi nüfuzunu arttıracak bir araç olarak kullanmaktadır. Buna rağmen TTP'nin ABD tarafından bir terör örgütü olarak kabul edildiği bilinmektedir. Bu yüzden de ABD, terörizmle mücadele söylemleri üzerinden güvenlik kapsamında Pakistan'la olan ilişkilerini güçlendirmeyi amaçlarken; ortak çıkarlar söylemiyle de hem ilişkileri daha kapsamlı hale getirmeye hem de Güney Asya'da azalan nüfuzunu yeniden pekiştirmeye çalışmaktadır.

[1] "US, Pakistan Talks to Enhance Defence Ties", DAWN, <https://www.dawn.com/news/1737054/us-pakistan-talks-to-enhance-defence-ties>, (Erişim Tarihi: 15.02.2023).

[2] "US Seeks a Strong Partnership with Pakistan on Counterterrorism: Official", Business Standard, https://www.business-standard.com/article/international/us-seeks-a-strong-partnership-with-pakistan-on-counterterrorism-official-123021400709_1.html, (Erişim Tarihi: 15.02.2023).

[3] Kanishka Singh, "U.S. Delegation to Visit Pakistan as Two Sides Seek to Repair Ties", Reuters, <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/us-delegation-visit-pakistan-two-sides-seek-repair-ties-2023-02-13/>, (Erişim Tarihi: 15.02.2023).

ANKASAM ANALİZ

Filipinler Dış Politikasında Batı Yönelimi

Filipinler, Güneydoğu Asya'da bulunan ve Güney Çin Denizi'nin doğusunda yer alan bir ülkedir. Aynı zamanda Pasifik Okyanusu'nun da batısında yer alması[1] nedeniyle ülke, coğrafi olarak oldukça önemli bir konumda bulunmaktadır. Nitekim Güney Çin Denizi, Tayvan ve Çin'e olan yakınlığı da Filipinler'i, Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) gözünde Çin'in çevrelenmesi noktasında önemli bir aktör haline getirmektedir. Zira bu önemli jeopolitik konumu da Filipinler'i Çin karşısında tehlikelere açık hale getirmiştir. Söz konusu durum nedeniyle ve Pekin'in artan proaktif politikalarından dolayı Filipinler, konjonktürel anlamda gittikçe Batı'ya yaklaşmaktadır.

Dahası Asya-Pasifik Bölgesi'nde taraflar arasındaki sınırlar keskinleşmektedir. Bundan dolayı uzlaş ortamından giderek uzaklaşmakta ve

bölgede herkesin tarafını seçmesi gereken bir atmosfer hakim olmaya başlamaktadır. Güvenlik konjonktürünün bu kadar kırılganlaştığı bir çerçevede Filipinler'in tercih yaparak Batı'ya müttefik olarak seçtiği söylenebilir. Bu kapsamda incelenebilecek birçok örnek bulunmaktadır.

İlk olarak 2022 yılının Aralık ayında Filipinler Devlet Başkanı olan Ferdinand Romualdez Marcos Jr.'ın 2023 senesinin Şubat ayında Japonya'ya ziyarette bulunacağı yönünde haberler çıkmıştır. Bunun aynı zamanda Marcos'un Japonya'ya gerçekleştireceği ilk ziyaret olacağı da belirtilmiştir.[2] Tokyo'nun Batı temelli küresel perspektifi, Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'na daimi olmayan geçici üye statüsünde kabul edilmesi ve G7 Zirvesi'ne ev sahipliği yapacak olması da dikkate alındığında, Tokyo'nun Batı ittifakının

Zeki Talustan GÜLTEN
ANKASAM Asya-Pasifik Araştırma Asistanı

bölgedeki önemli bir sac ayağını oluşturduğu söylenebilir. Zira bu durumda Filipinler'in Japonya'yla geliştireceği olumlu diyalog, Manila'yı Washington'un çizgisine daha da yaklaştıracaktır.

Bunun yanı sıra Filipinler, Güney Çin Denizi konusunda da endişelerini dile getirmektedir. Örneğin 20 Aralık 2022 tarihinde Filipinler Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada ülkenin Çin'in Güney Çin Denizi'ndeki aktivitelerinden "ciddi şekilde endişe duyduğu" söylenmiştir. Aynı zamanda Filipinler, Çin'in bölgede uluslararası hukuka aykırı davrandığını ve bölgenin statüsünün ihlal ettiğini söylemiştir. [3] Nitekim Güney Çin Denizi konusu üzerinden Pekin'e hissettirmek istenen baskının Batı'nın bölgedeki amaçlarından biri olduğu bilinmektedir.

Bununla birlikte 20 Ocak 2023 tarihinde ABD ve Filipinler, Güney Çin Denizi üzerindeki anlaşmazlıklar sebebiyle ortak güvenlik endişelerini dile getirmiş ve taraflar arasında bir savunma ittifakı kurulması noktasında görüş bildirmiştir. Yapılan açıklamada Washington ve Manila'nın "savunma ve güvenlik alanındaki işbirliğini canlandırmak ve yeni zorluklarla yüzleşmek için ilişkileri güçlendirmek" noktasında fikir birliğine vardığı vurgulanmıştır.[4] Bu kapsamda Güney Çin Denizi konusu üzerinde ABD'yle bir işbirliği tesis edilmesi, Washington'un Çin'i çevreleme noktasında Filipinler'i önemli bir aktör olarak gördüğünü gözler önüne sermiştir.

Öte yandan Filipinler'in Güney Çin Denizi'ndeki varlığını güçlendirmek için Japonya'ya yönelmesi ve Tokyo'yla bir işbirliği geliştirmeye çalışması, büyük öneme sahiptir. Bu noktada Filipinler'in Japonya'dan beş büyük devriye gemisi alacağı ve yeni bir iskeleyle karargahın inşası için de işbirliği yapılacağı haberi dikkat çekicidir. [5] Zira bu hamle, Güney Çin Denizi üzerindeki gerginliği arttırmaya uygun bir hamledir. Üstelik bu gemi alımının Japonya'yla yapılıyor olması da Çin için ekstra rahatsız edici bir durum yaratabilir.

Tüm bunların yanı sıra ABD Savunma Bakanı Lloyd J. Austin tarafından 29 Ocak 2023 tarihinde önce Güney Kore'ye ve ardından da Filipinler'e bir ziyaret gerçekleştirilmesi ve bu görüşmelerde bölgesel istikrar vurgusuyla ABD'yle olan savunma ortaklıklarının artırılması çağrısının yapılması oldukça önemlidir.[6] Nitekim Güney Kore'nin bölgesel çapta Washington'un önemli bir müttefiki olduğu bilinmektedir. Aynı zamanda Washington, Seul ve Tokyo'nun ortaklığıyla ifa edilen tatbikatlar da dikkate alındığında, ABD Savunma Bakanı'nın Güney Kore ve Filipinler'i ziyaret etmesi, Manila'nın Batılı aktörlerle hareket etmeyi tam anlamıyla içselleştirdiği şeklinde yorumlanabilir.

Üstelik bu ziyaretin ardından 2 Şubat 2023 tarihinde Filipinler Savunma Bakanı Carlito Galvez ile Austin tarafından yapılan ortak açıklamada Filipinler'in ABD'ye dört askeri üsse daha erişim izni verdiği söylenmiştir.[7] ABD'nin Filipinler'deki askeri varlığı ve Ma-

nila'nın bu nüfuzla izin vermesi, ilerleyen süreçte Filipinler'in de AU-KUS'a veya Dörtlülük Güvenlik Diyalogu'na (QUAD) katılmasına kapı aralayabilir.

Bununla birlikte Marcos'un 8 Şubat 2023 tarihinde beş günlük bir Japonya gezisine çıkması önem arz etmektedir. Bu ziyarette güvenlik öncelikli olarak ekonomi ve ticaret alanında görüşmeler gerçekleştirilmiştir.[8] Bu ziyaret de Filipinler ile Japonya'nın ilerleyen dönemde birçok alanda işbirliği geliştireceği şeklinde yorumlanabilir. Elbette bu da Manila'yı Batı'ya yaklaştıran bir unsurdur.

Bir diğer örnek ise Pekin ile Manila arasında önemli bir gerilime neden olmuştur. Filipinler, Güney Çin Denizi'nde bir deniz karakolu olarak kullanılan Sierre Madre adlı gemiye erzak götüren Filipinler'e ait bir botun önünün bir Çin gemisi tarafından kesildiğini, bota askeri sınıf lazer tutulduğunu ve botun yönünü bulmasının engellendiğini açıklamıştır.[9] Nitekim bu durum, bölgedeki gerilimin arttığı ve sıcak çatışma ihtimalinin gündeme gelebileceği şeklinde okunabilir.

Sonuç olarak Asya-Pasifik Bölgesi'nde yaşanan gerilim, devletleri taraf seçmeye ve bir kutba dahil olmaya itmektedir. Böylesi bir konjonktürde Filipinler'in de dış politikasında Batı perspektifini içselleştirdiği söylenebilir. Çünkü bu durumun ilerleyen dönemde Filipinler'in Batı ittifakı içerisinde yer alması veya Manila-Taipei hattında ilişkilerin gelişmesi şeklinde tezahür edebileceği öne sürülebilir.

[1] "The Philippines at A Glance", Permanent Mission of the Republic of the Philippines to the United Nations, <https://www.un.int/philippines/philippines/philippines-glance#>, (Erişim Tarihi: 16.02.2023).

[2] "Philippines' Marcos To Visit Japan in February", Nikkei Asia, <https://asia.nikkei.com/Politics/International-relations/Philippines-Marcos-to-visit-Japan-in-February>, (Erişim Tarihi: 16.02.2023).

[3] "Philippines 'Concerned' over China Land Reclamation in Disputed Sea", Thai PBS World, <https://www.thaipbsworld.com/philippines-concerned-over-china-land-reclamation-in-disputed-sea/>, (Erişim Tarihi: 19.02.2023).

[4] "US, Philippines Vow to Boost Security Ties to Address 'Flashpoints'", Channel News Asia, <https://www.channelnewsasia.com/asia/us-philippines-south-china-sea-flashpoints-security-ties-3221071>, (Erişim Tarihi: 19.02.2023).

[5] "Philippine Coast Guard Turns To Japan For More Boats", NHK World-Japan, https://www3.nhk.or.jp/nhkworld/en/news/20230121_03/, (Erişim Tarihi: 19.02.2023).

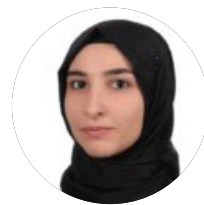
ANKASAM ANALİZ

Hindistan ve Pakistan Arasındaki İndus Su Sorunu'nda Yeni Gelişmeler

Hindistan ile Pakistan, Güney Asya'nın rakip iki komşu ülkesidir. Taraflar, yıllardır çözüme kavuşturulamamış olan Keşmir Sorunu'yla ve sınır problemleriyle gündeme gelmektedir. Ancak aralarındaki tek ihtilaf konusu bu değildir. İndus Su Sorunu da İslamabad ile Yeni Delhi arasındaki anlaşmazlıklardan biridir.

Mevzubahis ihtilaf konusunda 27 Ocak 2023 tarihinde yeni bir gelişme yaşanmıştır. Hindistan

Hükümeti'nin Pakistan'ın çeşitli ikili görüşmelerde dile getirdiği endişeleri kabul etmemesi nedeniyle İndus Suları Anlaşması'na ilişkin davanın ilk duruşması, Lahor'daki Daimi Tahkim Mahkemesi'nde başlamıştır.[1] İki gün süren Tahkim Mahkemesi sonucunda Hindistan ve Pakistan'a yönelik kısıtlamalarla ön yargılamanın başlatılması beklenmektedir. Nihai karar alınana kadar da konuyla ilgili herhangi bir bilgi paylaşımının yapılmayacağı bilinmektedir.

Şeyma KIZILAY

Mahkemeye götürülen anlaşmazlık, Hindistan'ın Cemma ve Keşmir'deki hidroelektrik projelerinden kaynaklanmaktadır. Yeni Delhi'nin, Çenab Nehri üzerinde 850 MW'lık Rattle Hidroelektrik Projesi ve Jhelum Nehri üzerinde 330 MW'lık Kishenganga Hidroelektrik Projesi söz konusudur. Pakistan, Hindistan'ın 850 megavatlık Rattle Hidroelektrik Projesi'ni kendi tasarımıyla inşa etmesi halinde, Head Marala'daki Çenab Nehri'nin su akışını %40 azaltacağını ve Pencap Eyaleti'ndeki sulamaya zarar vereceğini iddia etmektedir.[2]

Konuyu 2021 yılında düzenlenen Daimi İndus Komisyonu'nda dile getiren İslamabad yönetimi, 2015 senesinin Temmuz ayında da Yeni Delhi'de hükümet düzeyinde gerçekleştirilen görüşmelerde çözüm arayışına girmiştir. 19 Ağustos 2016 tarihinde ise yasal süreci başlatmıştır. İndus Suları Anlaşması'nın 9. maddesi uyarınca ad hoc Tahkim Mahkemesi'nin kurulmasını talep etmiştir. Mahkemede yapılan açıklamada da İslamabad'ın Yeni Delhi'yle başka forumlar aracılığıyla görüşme çabalarının boşa çıkması üzerine bu adımı atmak zorunda kaldığı belirtilmiştir.[3]

27 Ocak 2023 tarihinde Hindistan'ın İndus Suları Anlaşması'nın değiştirilmesi için Pakistan'a bildirimde bulunduğu dair haberler ortaya çıkmıştır. Hindistan'ın Tahkim Mahkemesi'ni boykot ettiği ve Pakistan'a yolladığı bildiride uzun süredir devam eden anlaşmazlığı 90 gün içinde çözmek için toplantılar yapılması çağrısında bulunduğu belirtilmiştir. Ancak Pakistan'ın bildiriye karşı çıktığı da belirtilmektedir.[4]

İndus Nehri sularının kullanımını düzenleyen İndus Suları Anlaşması, 1960 yılında imzalanmıştır. Nehir, Çin'in güneybatısındaki Tibet Özerk Bölgesi'nden doğmakta ve ihtilafli Keşmir Bölgesi'nden geçerek Pakistan'a akmaktadır. Oradan da Umman Denizi'ne dökülmektedir. Başta Doğu Pencap Ovası'ndaki Jhelum, Çenab, Ravi, Beas ve Sutlej nehirleri olmak üzere çok sayıda kolla birleşmektedir.[5] Birçok kol, Hindistan yönetimindeki Cemma ve Keşmir'i, Pakistan yönetimindeki Gilgit-Baltistan ve Azad Keşmir bölgelerinden ayıran Kontrol Hattı'ndan geçmektedir.[6] Hindistan, İndus sistemi tarafından taşınan toplam suyun yaklaşık %20'sine, Pakistan ise %80'ine sahiptir.[7]

Bahsi geçen anlaşma, taraflara, nehirlerden herhangi birinden su dağıtımı konusunda çıkabilecek ihtilafların çözümü için iki yol sunmaktadır. Birinci seçenek; yasal, teknik ve sistemik konuları ele alan Tahkim Mahkemesi'dir. Diğer ise yalnızca teknik konuları ele alan tarafsız bir uzmanla sorunun çözülmesidir. Hindistan, ikinci seçeneğe daha sıcak bakmış ve uzman atanmasını istemiştir. Pakistan ise ilk seçenekten yana tutum sergilemiş; dolayısıyla bir uzlaş sağlanamamıştır.[8] İndus Nehri ve kolları üzerindeki hidroelektrik projeleri ise söz konusu anlaşmazlığa yeni bir boyut katmıştır.

Taraflar, suların paylaşımı ve kullanımı konusunun görüşülmesi için çalışma grupları oluşturmuştur. Gruplar arasında çeşitli görüşmeler yapılmıştır. Bunlardan biri de Hindistan ve Pakistan İndus Suları Komiserleri'nin 23 ve 24 Mart 2021 tarihlerindeki toplantısıdır. İki ülke, Yeni Delhi'de İndus Suları Anlaşması kapsamında 116. kez görüş alışverişinde bulunmak üzere bir araya gelmiştir.[9]

Son zamanlarda farklı gündemlerle öne çıkan Pakistan ve Hindistan'ın bu konudaki anlaşmazlığının ne boyutlara ulaşacağı henüz belirsizdir. Ancak meselenin yeni bir gerilim cephesi niteliğinde olduğu söylenebilir. Nitekim su paylaşımı konusu, her geçen gün daha önemli hale gelmektedir. Özellikle de zaten çatışma dinamiğine sahip aktörler arasında cereyan etmesi, meseleyi mühim hale getirmektedir.

Bahse konu olan bölgenin, Keşmir gibi ihtilafli bir coğrafya olması da mühimdir. Bu durum, şiddet faaliyetlerinin artma ihtimalinin yüksek olduğu anlamına gelmektedir. Dolayısıyla konu hassastır. Su ve sınır yönetimi konusundaki rekabetin iki ülke arasındaki münasebetlerde üst sıralarda yer almaya devam edeceği söylenebilir.

Bununla birlikte ülkelerin farklı gelişmeler sebebiyle bu tür anlaşmazlık konularında daha ılımlı hareket etme yöneliminde olma ihtimali de vardır. Nitekim son zamanlarda bu tür olumlu adımlar atılmaktadır. Pakistan Başbakanı Şahbaz Şerif, Keşmir de dahil olmak üzere çözülmemiş tüm meseleler hakkında Hindistan'la görüşme çağrısı yapmış; Yeni Delhi de İslamabad'a Şanghay İşbirliği Örgütü Zirvesi'ne

katılım için davette bulunmuştur. İki ülke arasında olumlu ve ılımlı bir süreç söz konusuyken; İndus Suları konusu sebebiyle yeniden gerginliklerin ortaya çıkmasının tercih edilmeyeceği söylenebilir. En azından kısa vadede tarafların bunu istemeyeceği öngörülebilir.

[1] "First Hearing of Indus Water Dispute Begins at the Hague", The News, <https://www.thenews.com.pk/latest/1034857-first-hearing-of-indus-water-dispute-begins-at-the-hague>, (Erişim Tarihi: 28.01.2023).

[2] "India-Pakistan Legal Battle Over Water-Sharing Begins in the Hague", Anadolu Agency, <https://www.aa.com.tr/en/asia-pacific/india-pakistan-legal-battle-over-water-sharing-begins-in-the-hague/2799016>, (Erişim Tarihi: 28.01.2023).

[3] "First Hearing of Indus...", a.g.m.

[4] "Pakistan Opposes India's Notice to Alter Indus Water Treaty as First Hearing on Dispute Begins at The Hague", Tribune India, <https://www.tribuneindia.com/news/nation/pakistan-opposes-indias-notice-to-alter-indus-treaty-as-first-hearing-on-dispute-begins-at-the-hague-474323>, (Erişim Tarihi: 28.01.2023).

[5] "Indus Waters Treaty", Britannica, <https://www.britannica.com/event/Indus-Waters-Treaty>, (Erişim Tarihi: 28.01.2023).

[6] "Water Conflict and Cooperation Between India and Pakistan", Climate Diplomacy, <https://climate-diplomacy.org/case-studies/water-conflict-and-cooperation-between-india-and-pakistan>, (Erişim Tarihi: 28.01.2023).

[7] "'Pak Actions Have Forced...': India Issues Notice Over Indus Waters Treaty", NDTV, <https://www.ndtv.com/india-news/india-issues-notice-to-pakistan-seeking-modification-of-indus-water-treaty-cites-its-intransigence-sources-3728063>, (Erişim Tarihi: 28.01.2023).

[8] "First Hearing of Indus...", a.g.m.

[9] "The Indus Waters Treaty: Prospects for India-Pakistan Peace", ISAS, <https://www.isas.nus.edu.sg/papers/the-indus-waters-treaty-prospects-for-india-pakistan-peace/>, (Erişim Tarihi: 28.01.2023).

ANKASAM ANALİZ

Enerji Krizinin Gölgesinde İtalya'nın Enerji Politikası

24 Şubat 2022 tarihinde başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı, Avrupa'daki pek çok ülkenin enerji politikasını gözden geçirmesine neden olmuştur. İtalya da bu ülkelerden biridir. Sanılanın aksine İtalya ve Rusya, 1960'lı yıllardan itibaren yakın ortaklıklar geliştirmiştir. Zira İtalya, o dönemde Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'ne (NATO) üye ülkeler arasında Avrupa'daki en büyük Komünist Parti'ye ev sahipliği yapmak-taydı. Bu kapsamda İtalyan iş dünyası ile Sovyetler Birliği, birbiri ardına kazançlı enerji anlaşmaları imzalamış ve bu durum, Soğuk Savaş'ın sona ermesinden sonra da devam etmiştir.[1] Dolayısıyla İtalya ile Rusya arasındaki enerji işbirliğinin uzun bir geçmişe dayandığı söylenebilir.

Roma yönetimi, özellikle de eski Başbakan Silvio Berlusconi (2001-2006, 2008-2011) döneminden itibaren enerji konusunda Moskova'yla yakın bir işbirliği yürütmüştür. Bu kapsamda İtalya, doğalgaz konusunda Rusya'ya karşı bir bağımlılık geliştirmiştir. 2021 yılında İtalya, doğalgaz ihtiyacının %95'ini ithal

ederek karşılarken; İtalya'nın en büyük doğalgaz tedarikçisi de %38'le Rusya olmuştur.[2]

Bu bağlamda Roma yönetimi, Rusya-Ukrayna Savaşı'nın ardından Moskova'ya olan enerji bağımlılığını asgari düzeye indirebilmenin yanı sıra ülkenin bir enerji merkezine dönüştürebilmesi yönünde de faaliyetler yürütmeye odaklanmıştır. Bununla birlikte İtalya'nın liman kentleriyle ön plana çıkan bir ülke olması, sıvılaştırılmış doğalgaz (LNG) noktasında da kayda değer bir rol oynayabileceğine işaret etmektedir.

Öte yandan 2022 senesinin Ekim ayında İtalya'da Giorgia Meloni, Başbakan olarak göreve başlamıştır. Meloni döneminde İtalya'nın enerji siyasetinde mühim atılımlar yapılmaya başlanmıştır. Bu kapsamda İtalya'nın bir enerji merkezine dönüşebilmesine dönük politikasının sac ayağını Ortadoğu ve Kuzey Afrika (MENA) ülkeleriyle geliştirmeye çalıştığı ortaklık oluşturmaktadır.

**Cemal Ege
ÖZKAN**

ANKASAM Avrasya
Araştırma Asistanı

Roma'nın söz konusu politikasında MENA ülkelerinin mühim bir yer teşkil etmesinin esas nedeni, İtalya'nın jeopolitik konumundan kaynaklanmaktadır. Çünkü İtalya, konumu itibarıyla Doğu Akdeniz'in önde gelen güçlerinden biri olmasının yanı sıra tarihsel süreçte de Kuzey Afrika üzerinde önemli bir nüfuza sahip olmuştur. Örneğin Libya, İtalya'nın eski sömürgelerinden biriydi. Dolayısıyla Roma'nın bu bölgeye ilgi göstermesinin tarihsel bir boyutu da bulunmaktadır.

Tüm bunlarla birlikte Meloni Hükümeti, İtalya'yı güneyden kuzeye bir enerji köprüsü haline getirmeyi amaçlamaktadır. İtalya, bunu da MENA ülkelerine yatırımlar gerçekleştirerek ve bu bölgedeki ülkelerle doğalgaz ara bağlantıları inşa ederek sağlamayı hedeflemektedir. Nihayetinde bu politikalar vesilesiyle Roma, İtalya'yı bir enerji merkezi haline dönüştürmeyi arzulamaktadır. Son on yılda İtalya'yı Cezayir, Libya ve Azerbaycan'daki sahalarla bağlayan üç büyük doğalgaz boru hattının inşa edildiğinin altı çizilmelidir.[3] Yani İtalya'nın enerji merkezi olmaya yönelik siyasetinin belli bir alt yapısının olduğu görülmektedir.

Diğer taraftan Meloni, 3 Aralık 2022 tarihinde MED Akdeniz Diyalog Forumu'nda İtalya'nın Akdeniz'deki rolünü kuvvetlendirme noktasında kararlı olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca Meloni, Avrupa enerji ticaretinin ağırlık merkezinin Akdeniz'e doğru kaydığına ilişkin güçlü bir sinyal verilmesi gerektiğini ve bunda İtalya'nın öncü bir rol oynayabileceğini vurgulamıştır. Meloni, Avrupa finansmanının bu konuda belirleyici olacağını ve İtalya'nın Akdeniz ile Avrupa arasında bir enerji köprüsü olduğunu dile getirmiştir.[4]

Meloni'nin Akdeniz Diyalog Forumu'nda özel önem attığı başka bir bölge ise Afrika olmuştur. Bu bağlamda İtalya Başbakanı, Afrika için "Mattei Planı"nı desteklediklerini ifade etmiştir. Söz konusu plan, adını İtalyan enerji şirketi ENI'nin kurucusu Enrico Mattei'den almaktadır. Mattei, petrol rezervlerine sahip ülkelerin, sömürölmelerinden elde edilen kârın %75'ini elde etmeleri ilkesini getiren ve ENI'yi adil anlaşmalar sunan ilk büyük Batılı şirket yapan kişi olarak bilinmektedir. Bu doğrultuda Meloni, Mattei Planı'nın Avrupa Birliği (AB) ve Afrika ülkeleri arasında erdemli bir işbirliğini ve büyüme modelini temsil ettiğini ve yaklaşımlarının Afrika uluslarına karşı yağmacı bir duruşu değil; işbirlikçi bir tutumu benimsediğini belirtmektedir.[5]

Meloni'nin bahse konu olan ifadelerinden de anlaşılacağı üzere İtalya, enerji hususunda AB'nin Akdeniz ve Afrika'yla köprüsü olmaya gayret etmektedir. Dahası İtalya'nın Ukrayna'daki savaşın ardından Avrupa gündeminin temel konusu haline gelen enerji güvenliği vasıtasıyla Avrupa siyasetindeki gücünü arttırmaya çalıştığı söylenebilir. Çünkü İtalya, AB içinde dış politikada ağırlık bakımından Almanya-Fransa ikilisinin gerisinde kalmaktadır. Bu nedenle İtalya, gerçekleştirmek istediği enerji atılımıyla Akdeniz ve

Afrika'da AB'nin en önemli aktörü haline gelmeye çalışmaktadır.

Tüm bunlarla birlikte İtalya'nın MENA ülkeleri arasında enerji konusunda Cezayir ve Libya'yla geliştirdiği ortaklıklar oldukça mühimdir. Meloni, 22 Ocak 2023 tarihinde Cezayir'e bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Böylece Cezayir, Meloni'nin İtalya Başbakanı olarak ziyarette bulunduğu ilk Afrika ülkesi olmuştur. Zira Roma yönetiminin Rus gazına olan bağımlılığını azaltmak istemesinin ardından Cezayir, İtalya'nın doğalgaz ihtiyacının yaklaşık %40'ını karşılama sözü vererek bu ülkenin en önemli gaz ortağı olmuştur.[6]

Diğer taraftan Meloni, 28 Ocak 2023 tarihinde de Libya'yı ziyaret etmiştir.İtalya, Libya'da meşru hükümet olan Ulusal Birlik Hükümeti'yle bazı anlaşmalar imzalamıştır. Bu kapsamda Libya Ulusal Petrol Kurumu NOC ile İtalyan enerji şirketi ENI arasında 8 milyar avro değerinde bir doğalgaz anlaşması imzalanmıştır.[7]

Meloni Hükümeti, Libya'dan Avrupa akacak doğalgaz sayesinde İtalya'yı, Afrika ve Avrupa kıtaları arasında bir bağlantı noktası olarak sunmayı hedeflemektedir. Bununla birlikte İtalya'nın MENA ülkeleri arasındaki en önemli partnerinin Libya olduğu öne sürülebilir. Dolayısıyla Libya, bir anlamda İtalya için Afrika'ya açılan kapı niteliğini taşımaktadır.

Ayrıca Libya ve Cezayir gibi ülkelerden İtalya'ya çok sayıda düzensiz göçmen gelmektedir. İtalya, AB içinde düzensiz göç konusunda katı tutumuyla bilinmektedir. Dolayısıyla Roma, bu ülkeleri enerji anlaşmaları ve yatırım yoluyla kendisinin yanı sıra AB'nin de mühim bir ortağı haline getirerek Avrupa'ya yönelik düzensiz göçü önlemeyi amaçlamaktadır.

Tüm bunlarla birlikte Meloni, 6 Şubat 2023 tarihinde AB'nin Rusya'ya bağımlılığı azaltmak için hazırladığı "REPowerEU" adlı plandan gelecek fonları, İtalya'yı Avrupa'nın enerji merkezi haline getirebilmek için kullanacağını açıklamıştır. AB'nin bu plan için ayırdığı toplam fon, yaklaşık 300 milyar avro değerindedir. Eni, Enel, Snam and Terna gibi İtalyan enerji şirketlerinin CEO'larıyla görüşen Meloni, enerji arzı hususunda Afrika'yla işbirliği yapılması gerektiğine dikkat çekmiştir.[8]

Sonuç olarak İtalya'nın gelecek dönemde enerji noktasında oynayacağı etkin rol, Avrupa siyasetindeki gücünü arttırması noktasında belirleyici olacaktır. Bu bakımdan İtalya, jeopolitik konumu sebebiyle özellikle de MENA ülkeleriyle güçlü ortaklıklar geliştirmeye yönelmiştir. İtalya'daki karar alıcıların temel hedefi, ülkeyi Afrika ile Akdeniz arasında bir köprü haline getirebilmektedir. Ayrıca İtalya'nın enerji merkezi olma gayesi, ülkenin son dönemlerdeki en önemli jeopolitik projesi olan "Genişletilmiş Akdeniz Stratejisi"yle ilişkilidir.

ANKASAM ANALİZ

TTP'nin Hedeflerine Ulaşmak için İzlediği Yöntemler

Pakistan ile terör örgütü Tehrik-i Taliban Pakistan (TTP) arasında sınırsız ateşkes üzerine bir anlaşma sağlanmışsa da taraflar, kalıcı barışı teşkil edecek anlaşma metni üzerinde uzlaşamamıştır. Çünkü Islamabad yönetimi, TTP terör örgütünün Pakistan Anayasası'na uygun bir biçimde silah bırakmasını talep ederken; söz konusu terör örgütü, Pakistan hapishanelerinde bulunan mensuplarının servest bırakılmasını,

Pakistan'ın aşiret bölgesinin Heyber Pathunya Eyaleti'ne olan bağlılığının kaldırılmasını ve bölgenin TTP terör örgütünün kontrolüne bırakılmasını istemiştir. Tarafların bahse konu olan koşullar üzerinde anlaşamaması, ateşkesin askıya alınmasıyla neticelenmiştir. Bu çerçevede terör örgütü, Pakistan güvenlik güçlerine tüm gücüyle saldıracağını açıklamıştır. Burada

**Ahmad Khan
DAWLATYAR**
ANKASAM
AF-PAK Uzmanı

örgütün amaçları, Pakistan'ı taviz vermeye zorlamak, Pakistan Ordusu'nu operasyon düzenlemekten vazgeçirmek ve politik hedeflerine ulaşmak şeklinde sıralanabilir. TTP terör örgütü, mevzubahis amaçlarına ulaşabilmek maksadıyla farklı taktikler uygulamaktadır.

TTP'nin ilk başvurduğu taktik, intihar saldırıları olmuştur. Geçmişte Heyber Pathunya Eyaleti'nde intihar eylemi gerçekleştiren terör örgütü TTP, ateşkesin askıya alınmasının ardından Pakistan'ın başkenti İslamabad'da da intihar saldırısı düzenlemiştir. Bu saldırı sonucunda bir Pakistan askeri ölmüş ve iki asker de yaralanmıştır.[1] Diğer saldırılardan farklı olarak intihar saldırılarının birkaç özelliği sebebiyle TTP'nin bu yöntemi benimsediği ifade edilmektedir.

Öncelikle, intihar saldırılarının önlenmesi zordur. Çünkü saldırgan, patlayıcı malzemeyi beline bağlayarak güvenlik güçlerine saldırıp, kendini öldürerek karşı tarafa önemli zararlar verebilmektedir. Üstelik bu tarz saldırılar, hedefe ulaşılması bakımından da önemli sonuçlar doğurmaktadır. Bir yandan toplumda korkuyu en üst düzeye çıkararak halkı, eylemi gerçekleştiren örgüte boyun eğmeye zorlarken; diğer taraftan da karşı tarafı taviz vermeye zorlamaktadır.

Kısacası terör örgütü TTP, intihar eylemlerinin Taliban'ı Afganistan'da iktidara taşıdığını ve kendisinin de Pakistan'a egemen olabileceğini ya da en azından isteklerinin İslamabad yönetimi tarafından kabul edilmesinde bu saldırıların belirleyici rol oynayacağını düşünerek söz konusu taktiği uygulamaktadır.

Terör örgütü TTP'nin ikinci taktiği, Pakistan güvenlik yetkililerine suikast düzenlemektir. Bu bağlamda örgüt, Pakistan'ın Pencap Eyaleti'nde Pakistan istihbaratının iki üst düzey yetkilisini öldürdüğünü duyurmuştur.[2] Terör örgütü, bu eylemiyle kendisine karşı çıkan kişilerin akıbetinin öldürdüğü kişiler gibi olacağı mesajını vermektedir. Böylece Pakistan güvenlik güçlerinin hükümete baskı yapmasını ve operasyonların durmasını hedeflemektedir.

Terör örgütü TTP'nin üçüncü taktiği ise üst düzey Pakistan yetkililerini ölümle tehdit ederek ülkenin siyasi güçleri arasındaki birlikteliği dağıtmaktır. Bu bağlamda TTP, yayınladığı bildiriyle Pakistan Başbakanı Şahbaz Şerif ve Pakistan Dışişleri Bakanı Bilavel Butto Zerdari'yi tehdit etmiştir.

Öte yandan terör örgütü TTP, dini partilerin kendisine karşı atılacak adımları desteklememesini de talep etmiştir.[3] Bunun yanı sıra TTP'yle mücadele konusunda Pakistan siyasi güçleri arasında bir konsensüs bulunmamaktadır. Hükümeti oluşturan Pakistan Halk Partisi ve Müslüman Ligi Partisi, TTP'ye karşı savaştan yanadır. Ancak önceki Pakistan Başbakanı İmran Han, devletin TTP terör örgütüyle uzlaşmaktan başka seçeneği olmadığını ve meydana gelecek her türlü savaştan Pakistan'ın zararlı çıkacağını dile getirmektedir. Pakistan'daki dini partiler ise açıkça tavır almaktan kaçınmaktadır. Böylesi bir ortamda terör örgütü TTP, hükümetin üst düzey liderlerini ve siyasi aktörleri tehdit ederek hükümeti yalnızlaştırıp taviz vermeye zorlamaktadır.

TTP'nin başvurduğu bir diğer taktik de propagandadır. Bu bağlamda örgüt, 2022 yılında gerçekleştirdiği saldırıların oranını kamuoyuyla paylaşmıştır. Terör örgütü, yayınladığı videoyla son bir yılda 367 saldırı gerçekleştirdiğini, saldırılar sonucunda Pakistan güvenlik güçlerine mensup 446 kişinin öldüğünü ve 569 kişinin de yaralandığını belirtmiştir.[4]

Kuşkusuz terör örgütü, propaganda taktiği bağlamında saldırı oranını açıklayarak Pakistan'a gözdağı vermektedir. Pakistan Ulusal Güvenlik Konseyi Toplantısı'nda terörle mücadelede kararlılık kararı alınmıştır. Dolayısıyla TTP terör örgütünün yayınladığı veriler aracılığıyla savaşa hazır olduğunun mesajını verdiği öne sürülebilir.

Bununla birlikte terör örgütü, Pakistan halkını korkutmakta ve kendisinin desteklenmesini istemektedir. Bilindiği üzere, terör örgütleri şiddetli politik hedeflerine ulaşmak için bir araç olarak kullanılmaktadır. Dolayısıyla TTP, gerçekleştirdiği saldırılarla övünerek halkın devletten ziyade kendisine itaat etmesini amaçlamaktadır.

Son olarak örgüt, Pakistan güvenlik güçlerine yönelik saldırıların dini bakımdan meşru olduğunu öne sürmektedir. Bu bağlamda Pakistan merkezli Down Gazetesi, terör örgütü TTP'nin lideri Nor Vali Mahsud'un Pakistan'la ateşkesi yenileme konusuna sıcak baktığını duyurmuştur. Ayrıca habere göre Mahsud, eğer yanlış yoldaysa alimlerin kendisine yol göstermesi gerektiğini de ifade etmiştir.[5]

Bahse konu olan yaklaşım vesilesiyle terör örgütü TTP, Pakistan'ı saldırgan ve sözünü tutmayan taraf olarak göstermekte ve alimlerin İslamabad'a baskı yaparak operasyonların durdurulması için çaba göstermelerini istemektedir. Buna ek olarak TTP, müzakere için kapılarının açık olduğunu ifade ederek Pakistan'ı zor durumda bırakmak istemektedir.

Neticede terör örgütü TTP, Pakistan'ın taviz vermesi ya da kararlılıkla yürüttüğü operasyonu durdurması için tüm kozlarını devreye sokmaktadır. Fakat TTP liderinin son açıklamasına bakıldığında, örgütün tüm gücüyle Pakistan'a saldırıya da anlaşılmadan yana olduğu görülmektedir. TTP'nin ılımlı açıklamalarına Taliban'ın katkısının olduğu da yadsınamaz. Çünkü Taliban, mevcut koşullarda TTP'nin Pakistan'la savaşa girmesini kendi çıkarlarına aykırı bulmakta ve iki tarafın yeniden müzakere masasına oturmasına sıcak bakmaktadır. Burada temel sorun, taraflar ateşkes yapsa bile kalıcı barışın sağlanıp sağlanmamasıdır. Nitekim terör örgütü TTP ve Pakistan'ın isteklerine bakıldığında, tarafların kalıcı bir barış anlaşması üzerinde uzlaşmasının kolay olmadığı öngörülmektedir.

[1] "تفرگ هدهع رب ار دابآمالسا رد یراجتنا هلمح تیلوئسم ناتسکاپ نابالاط کیرحت"، Afintl, <https://www.afintl.com/202212231117>, (Erişim Tarihi: 14.01.2023).

[2] "تفریذپ ار یآسای دشرا رسفا ود نتشک تیلوئسم ناتسکاپ نابالاط کیرحت"، azadiradio, <https://da.azadiradio.com/a/32209369.html>, (Erişim Tarihi: 14.01.2023).

[3] "دندرک گرم هب دیدهت ار ناتسکاپ هجراخ ریزو و ریذوتسخن، ی،ناتسکاپ نابالاط"، ufuqnews, <https://ufuqnews.com/archives/208009>, (Erişim Tarihi: 14.01.2023).

[4] "درک رشتنم ار دوخ ریخا لاسکی تالمح رامآ ناتسکاپ نابالاط"، ufuqnews, <https://ufuqnews.com/archives/207927>, (Erişim Tarihi: 14.01.2023).

[5] "داد دیدج داهنشپ نابالاط"، moniban, <https://l24.im/fOrdL>, (Erişim Tarihi: 14.01.2023).

ANKASAM ANALİZ

Hindistan-Fransa Savunma İşbirliği ve Bilgi Güvenliği

5 Ocak 2023 tarihinde Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un diplomasi danışmanı Emmanuel Bonne liderliğindeki Fransız heyet, 36. Hindistan-Fransa Diyalogu çerçevesinde Yeni Delhi'yi ziyaret etmiştir. Savunma alanında işbirliğinin masaya yatırıldığı toplantıda Hindistan Ulusal Güvenlik Danışmanı Ajit Doval, Savunma Bakanı Rajnath Singh ve Dışişleri Bakanı Subrahmanyam Jaishankar da hazır bulunmuştur. Görüşmeler sonucunda varılan mutabakatta, Hindistan'ın en çok ihtiyaç duyduğu uçak motoru ve uzun menzilli denizaltı üretiminde Fransa'dan yardım alması kararlaştırılmıştır.[1] Böylece Fransa, Hindistan'ın yerli savunma sanayisini destekleme taahhüdünü yinelemiştir.

Nitekim uzun zamandır Hindistan, savunma sanayisinin geliştirilmesinde Batılı ülkelerden destek istemekteydi. Bu konuda Hindistan, özellikle Amer-

ika Birleşik Devletleri'nin (ABD) vermekten kaçındığı teknolojiyi, bölgesel rakibi olan Pakistan'a sunmasından oldukça rahatsızdı. Batı'nın on yıllarca devam eden bu ihmali sebebiyle Yeni Delhi, savunma alanında Moskova'ya yönelmişti. Bilhassa savaş uçakları ve hassas teknoloji gerektiren denizaltıların üretimi ve geliştirilmesinde Sovyetler Birliği'ne bağımlı hale gelmişti. Bazı kaynaklara göre, Hindistan'ın askeri teçhizatının yüzde 80'i ve bazılarına göre ise yüzde 60'ından fazlası, Rus veya Sovyet menşelidir.[2] SIPRI verilerine göre ise Hindistan'ın silah ithalatında en büyük pay sahibi olan ve dolayısıyla savunma sanayisinde en fazla etkili olan aktörler sırasıyla Rusya (%46), Fransa (%27) ve ABD'dir (%12).[3]

Hindistan, yerli savunma sanayisini geliştirmek adına bu sektöre yapılacak doğrudan yabancı yatırımlara kısıtlama getirmiştir. Fakat yine de ken-

Dr. Cenk TAMER
ANKASAM
Asya-Pasifik Uzmanı

disinin üretemediği ve çok acil ihtiyacı olan uçak, helikopter motoru ve uzun menzilli denizaltılar gibi konularda Rusya, Fransa ve ABD gibi ülkelerden satın alma veya kiralama yoluna gitmektedir. Bu bağlamda kamu ve özel sektör ortaklığında yapılan yatırımların yetersiz kaldığı görülmektedir.

Uzun süredir eksikliği hissedilen ürünlerden biri de uzun menzilli denizaltılardır. Uzun menzilli sağlayan ise nükleer enerjidir. Ancak Hindistan, nükleer enerjiyle çalışan denizaltılar üretememektedir. Bu konuda yine Rusya'dan denizaltı kiralama yoluna gitmiştir. Kira süresi dolduğunda da yenisini kiralamaktadır. Buna ek olarak Rusya'dan yeni nükleer denizaltılar satın alma yoluna gitmektedir.

Fransa ise son yıllarda nükleer denizaltılar konusunda Avustralya'yla anlaşmıştı. Ancak AUKUS sonrası Avustralya, bu sözleşmeyi iptal etmiştir. Bunun üzerine Paris, denizaltılar konusunda Hindistan'la işbirliğini gündemine almış; ancak Rusya'nın bu alandaki desteği nedeniyle Fransa çekimser kalmıştır. Bunun sebebi, hassas askeri teknolojilerin paylaşımıyla ilgilidir. Zira büyük devletler, nükleer denizaltı teknolojisini başka devletlere vermekten kaçınmaktadırlar. Örneğin ABD ve İngiltere, AUKUS kapsamında Avustralya'ya nükleer denizaltı teknolojisi ihraç ederken; Hindistan'la bu teknolojiyi paylaşmaya istekli değildir. Bu yüzden Hindistan, Rusya'dan nükleer denizaltılar kiralama veya satın alma yoluna gitmektedir.

Son olarak Hindistan, uzun menzilli denizaltı üretebilmek için Fransa'nın nükleer teknolojisinden yararlanmayı düşünmüş ve bu konuda Fransa'ya işbirliği yapmayı teklif etmiştir. Fakat Paris yönetimi de nükleer teknolojiyi Yeni Delhi'ye vermekten kaçınmıştır. Bunun yerine konvansiyonel denizaltılar alanında işbirliğinin yapılması kararlaştırılmıştır.

Batılı devletlerin hassas savunma teknolojilerini Hindistan'la paylaşmaya istekli olmamasının temel sebebi, Rusya'nın bu alanda hakim konumda olmasıdır. Başka bir ifadeyle eğer Batılı devletler, kendi savunma ürünlerini Hindistan'a satarlarsa; bunlar, Rusya'nın savunma araçlarıyla entegre edilecek ve sonuçta bir güvenlik zafiyeti ortaya çıkacaktır. Zira Hindistan, savunma araçlarının modernizasyonu veya bakımı için Rusya'dan teknik yardım alma-ya devam etmektedir.

Batı'nın verdiği savunma ürünlerinin Rus mühendisler tarafından incelenmesi ve teknolojinin öğrenilmesi ihtimalinden endişe edilmektedir. Daha açık bir ifadeyle Rusya'nın "tersine mühendislik" ve "fikri mülkiyet hırsızlığı" yoluyla Batılı savunma ürünlerinin kopyasını yapacağından endişe duyulmaktadır. Bu, ABD ve Fransa gibi devletler açısından bir ulusal güvenlik meselesi olarak görülmektedir.

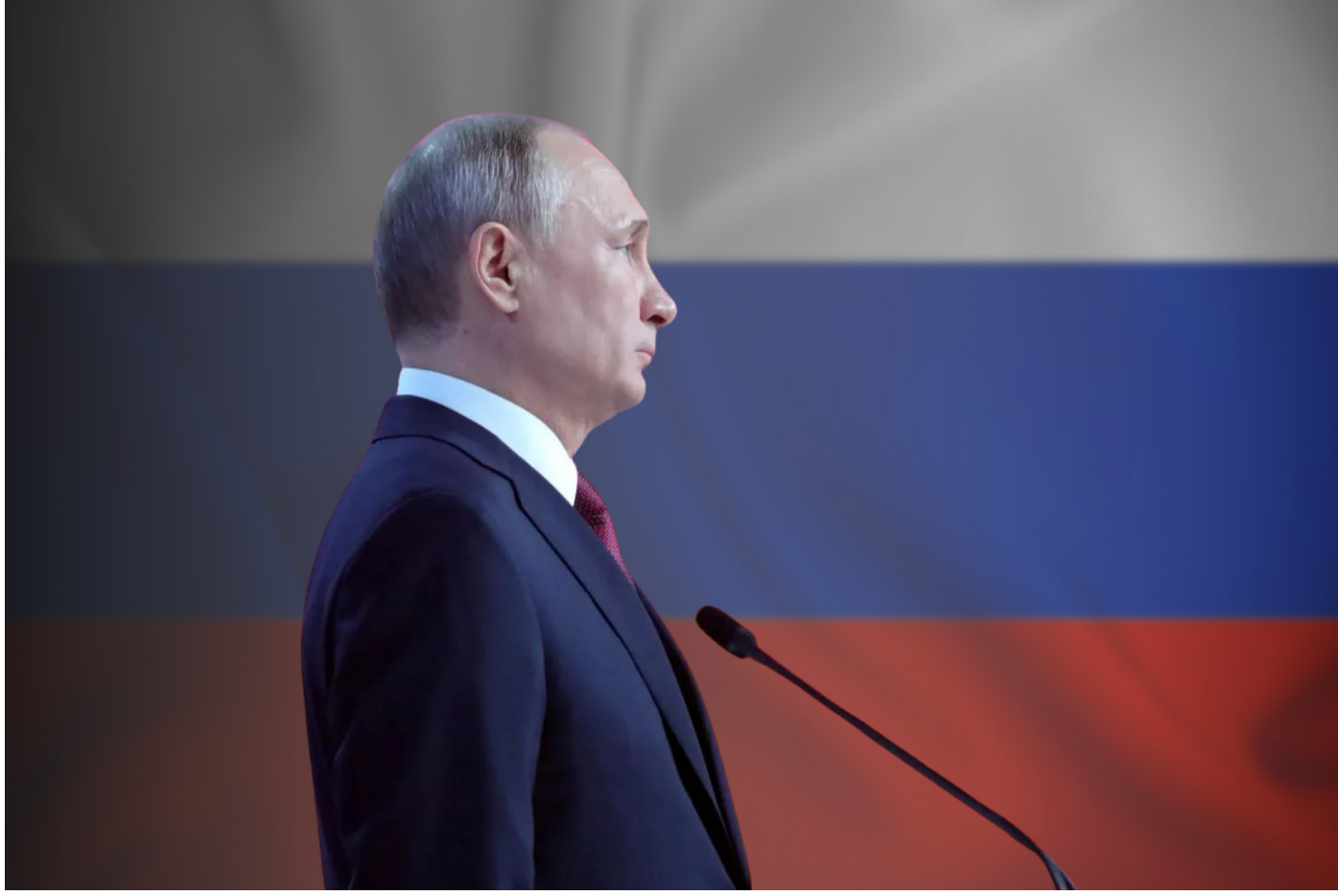
Hindistan'ın savunma sanayisi ürünlerinde de benzer bir durum söz konusudur. Rusya, Hindistan'a verdiği teknolojilerin Batılılar tarafından öğrenilmesinden kaygı duymaktadır. Örneğin 2017 yılında bir İngiliz savunma heyetinin Hindistan'ın Rusya'dan aldığı nükleer denizaltıyı incelemesi üzerine Moskova, bu duruma tepki göstermiştir.[4] Nitekim Moskova, Yeni Delhi'ye güvendiği için bu teknolojiyi kendisiyle paylaşmaktadır. Batılı hiçbir devlet, Hindistan'a bu konuda destek olmazken; Moskova, savunma sanayisindeki baskın konumu sebebiyle Yeni Delhi'ye nükleer denizaltılar konusunda yardımcı olmaktan çekinmemektedir. Konuyla ilgili, eski bir Hint askeri komutanı olan Korgeneral D. S. Hooda, "Rusya, Hindistan'a nükleer denizaltı kiralayan tek ülkedir. Başka bir ülke Hindistan'a nükleer denizaltı kiralayabilir mi? Sanmam." demiştir.[5]

Yukarıda geniş yer verilen nükleer denizaltılardaki durumun benzeri savaş uçaklarında da yaşanmaktadır. ABD, Hindistan'a 1960'lı yıllardan itibaren yeni nesil savaş uçakları tedarik etmediği için Yeni Delhi, bu ihtiyacını Rusya'dan karşılama yoluna gitmiştir. Günümüzde ABD'nin Hindistan'a Rusya'dan S-400 aldığı için yaptırım getirmemesinin nedenlerinden biri de budur. Hindistan savaş jetleri alanında ABD'ye değil, Rusya'ya bağımlıdır. Dolayısıyla ortada, S-400'lerin kolayca tespit etmesinden korkulan bir Amerikan teknolojisi de yoktur. Jeopolitik faktörlerin yanı sıra söz konusu teknik şartlar nedeniyle ABD, Hindistan'ın S-400 almasına fazla tepki göstermemiştir.

ABD'yle yaşanan bu sıkıntılar nedeniyle Hindistan; savaş jetleri, helikopterler ve denizaltılar konusunda Fransa'yla olan işbirliğini artırma yoluna gitmektedir. Fakat Fransa ile Hindistan arasındaki savunma sanayi işbirliğinin de sınırlarının olduğu anlaşılmaktadır. Sonuç olarak Hindistan, savunma alanında Rusya'ya bağımlı olmaya devam ettiği sürece Batılı devletlerden aradığı desteği göremeyecektir.

[1] "India-France to Join Hands in Fighter and Submarine Design and Manufacturing", Hindustan Times, <https://www.hindustantimes.com/india-news/india-france-to-join-hands-in-fighter-and-submarine-design-and-manufacturing-101672890137294.html>, (Erişim Tarihi: 11.01.2023).

[2] "India's Weapon Imports Fell By 33% in Last Five Years but Remains World's Second-Largest Arms Importer", Time of India, <https://timesofindia.indiatimes.com/india/indias-weapon-imports-fell-by-33-in-last-five-years-but-remains-worlds-second-largest-arms-importer/articleshow/81516403.cms>, (Erişim Tarihi: 11.01.2023).

ANKASAM ANALİZ

Putin'in Federal Meclis'ten Verdiği Mesaj

24 Şubat 2022 tarihinde başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı'nda bir yıl geride kalırken; Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin'in 21 Şubat 2023 tarihinde Federal Meclis'te yaptığı konuşma uluslararası basında geniş yankı uyandırmıştır. Zira Rus liderin konuşması, savaşın ilk yılının değerlendirilmesi ve geleceğinin öngörülebilmesi noktasında mühim ipuçları barındırmaktadır.

Rus liderin açıklamalarına bakıldığında, savaşın tırmanacağını iddia etmek bulunmak mümkündür. Çünkü arabuluculuk süreçlerinin işlediğine ve müzakere masasına dönüleceğine dair herhangi bir emare bulunmamaktadır. Bilakis Putin, savaşın başından itibaren Moskova yönetiminin kullandığı gerekçeleri bir kez daha dile getirmiş ve bunu yaparken de savaş

**Dr. Doğan
BAŞARAN**
ANKASAM
AF-PAK Uzmanı

esnasında elinde bulundurduğu kozları yeniden hatırlatmıştır. Bu yüzden de Rus liderin Ukrayna'daki savaşa olan yaklaşımını anlamak açısından mevzubahis konuşmada öne çıkan hususlara değinilmelidir. Bu çerçevede Putin'in konuşmasının dört ana başlık üzerinden şekillendiğini ve her başlığın kritik mesajlar içerdiği söylenebilir.

Bunlardan ilki, Rusya'nın Ukrayna'daki savaşı yalnızca Kiev yönetimiyle değil; Batı'yla yürütülen mücadele bağlamında ele aldığıdır. Nitekim Putin söz konusu açıklamasında şu ifadeleri kullanmıştır:[1]

"Biz Ukrayna halkı ile savaşıyoruz, Ukrayna, Batılı efendilerin esiri oldu. On yıllar boyunca Ukrayna'nın sanayisini yerle bir ettiler. Bu koşullarda paranın askeri operasyonlara ayrılması kolay hâle geldi. İnsanları harcanacak birer metaya çevirdiler. Bunun sorumluluğu tamamıyla Batılı elit kesimler ve Kiev rejimine aittir."

Rus liderin mevzubahis açıklamaları, savaşın başından itibaren Rusya'nın saldırı değil; savunma pozisyonunda olduğu yönündeki söylemlerinin devamı olarak okunabilir. Zira Kremlin, Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'nün (NATO) doğuya doğru genişlemesinden rahatsızdır. Nitekim Rusya, 2007 yılında Romanya ve Bulgaristan'ın NATO üyesi olmasının ardından NATO'nun eski Doğu Bloku ülkelerinde ilerleyebileceği son sınıra ulaştığını dile getirmiştir. Buna bağlı olarak da Moskova yönetimi, 2008 senesinde Gürcistan'a ve 2014 ile 2022 yıllarında Ukrayna'ya müdahalede bulunarak kararlılığını ortaya koymuştur.

Bahse konu olan yaklaşıma göre Rusya, Amerika Birleşik Devletleri'nin (2007) NATO genişlemesi aracılığıyla tampon bölgeleri ortadan kaldırdığına inanmaktadır. Ukrayna'daki müdahalesini de bu gerekçe üzerinden temellendirmektedir. Dolayısıyla Moskova'nın perspektifinden bakıldığında, Ukrayna'daki savaşın sorumlusu ABD ve müttefikleridir.

Dahası Moskova yönetimi, "Primakov Doktrini" olarak da bilinen "Yakın Çevre Doktrini" çerçevesinde post-Sovyet alanda Batı nüfuzu istememektedir. Yani Rusya, kendi yakın çevresindeki hegemonyasını sürdürme arzusu içerisindedir. Bunun için de "büyük güç" olduğunu Batı'ya kabul ettirmek istemektedir. Savaşın nedenlerinden biri de budur. Washington yönetimi ise "yıpratma savaşı" haline bürünen Ukrayna'daki savaş vesilesiyle Rusya'ya "orta büyüklükte bir güç" olduğunu kabul ettirmeye çalışmaktadır. Zaten bu durum, Putin tarafından da aşağıdaki ifadelerle dile getirilmiştir:[2]

"Rusya karşısına çıkacak her sınamaya yanıt verecektir, çünkü biz birlik ve uyum içinde olan büyük bir ülkeyiz. Kendimize ve yapabileceğimize güveniyoruz. Hakikat bizim yanımızda... Rusya'nın güçlü olmaya hakkı var."

Anlaşılabileceği üzere Rusya, Ukrayna'daki savaşı uluslararası sistemde büyük güç statüsünün tescil edilmesi çerçevesinde ele almaktadır. Bundan mütevellit Rusya ile Batı arasında vekil unsurların da dahil olduğu hibrit savaşa tanıklık edilen Ukrayna'daki savaşın tırmanma, genişleme ve derinleşme eğiliminde olduğu ifade edilebilir.

İkinci husus ise küresel güvenliği etkileyecek biçimde silahlanma yarışının hız kazanmasıdır. Savaşın başından itibaren Rusya, nükleer silahlara başvurabileceği mesajını vermektedir. Bir diğer ifadeyle Moskova, kendisinin kaybedeceği bir savaşın kazananı olmayacağını vurgulamaktadır. Nitekim bu vurgu, Rus liderin bahsi geçen konuşmasında da yer almıştır. Zira Putin, Yeni Stratejik Saldırı Silahlarının Azaltılması Anlaşması'ndan (START) çekilmese de Rusya'nın anlaşmayı askıya aldığı duyurmuştur.[3] Buna ek olarak Putin, nükleer silahlanma yarışını gözler önüne sererek güvenlik ortamındaki kırılganlığı ortaya koyan şu açıklamada bulunmuştur:[4]

“ABD’nin nükleer deneme yapmaya karar verme olasılığına karşı Rusya Savunma Bakanlığı ve Rosatom’un da Rus nükleer silahlarıyla deneme gerçekleştirmeye hazır olmaları gerekiyor. Tabii ki bu denemeyi ilk gerçekleştiren biz olmayacağız, fakat ABD nükleer deneme yaparsa, biz de yapacağız.”

Her ne kadar Putin’in açıklamaları, Rusya’nın nükleer silah kullanacağı anlamına gelmese de nükleer silahsızlanma yolunda mesafe kat edilmesini sağlayan anlaşmaların bir bir rafa kaldırılması, küresel güvenlik ortamının ciddi bir yara aldığını gözler önüne sermektedir.

Dahası Putin, “Batı’dan Ukrayna’ya ne kadar daha uzun menzilli sistemler gelirse, biz de tehdidi sınırlarımızdan o kadar uzaklaştırmak zorunda kalacağız.”[5] diyerek uzun menzilli silahlar noktasında ortaya çıkan güvenlik risklerine de dikkat çekmiştir. Bu da Ukrayna’daki savaşın aktörleri caydırıcılık noktasında Soğuk Savaş retoriklerini kullanmaya ittiğini göstermektedir. Bu yüzden de ilerleyen dönemde küresel güvenlik ortamı açısından tehdit yaratacak yeni tartışmalara ve gelişmelere tanıklık edilebilir.

Üçüncü olarak Putin, Rusya’nın Ukrayna’da kontrol altında tuttuğu ve uluslararası hukuka aykırı bir şekilde referandum düzenleyerek ilhak ettiğini açıkladığı bölgelere değinmiştir. Bu bağlamda Putin, şunları söylemiştir:[6]

“Yeni bölgelerimizin (Donetsk, Luhansk, Zaporijya, Herson) kalkınması için programlar oluşturduk. Kırım’da yaptığımız gibi buralarda da yeni istihdam alanları yaratıp, yollar inşa edeceğiz, Azak Denizi kıyılarında yeni limanlar kuracağız.”

Putin’in bu açıklamaları, Rusya’nın Donetsk, Luhansk Zaporijya ve Herson’u olası müzakerelerde pazarlık konusu yapmak istemediğini ortaya koymaktadır. Üstelik Ukrayna, Kırım dahil olmak üzere 2014 senesinden itibaren kaybettiği toprakları kazanma konusunda net bir iradeye sahipken; Rus lider, Kırım’ı bu yeni bölgeler için örnek göstermiştir. Bu da Rusya’nın Kırım’da statüko değişikliğine kapalı olduğu anlamını taşımaktadır. Kuşkusuz bu durum, Moskova ile Kiev’in beklentilerindeki farklılıktan kaynaklanmaktadır. Bu farklılık ise savaşın uzayacağını teyit etmektedir.

Son olarak Putin, savaşın başından itibaren Kremlin’in kullandığı “Ukrayna’nın Nazisizleştirilmesi” argümanını dile getirmiştir. Çünkü Rusya, Ukrayna’da var olduğunu iddia ettiği Neo-Nazi gruplarla mücadele ettiğini öne sürmektedir. Bu nedenle de Putin, “Ukrayna’daki neo-Naziler, kendilerini kimlerin varisi olarak gördüklerini gizlemiyorlar, ekipmanlarının üstüne gamalı haçlar ve Nazi isimleri yerleştiriyorlar.” demiştir.[7] Bu sebeple de Rusya’nın neo-Nazi gruplarla mücadele söylemini kullanmaya devam edeceği öngörülebilir.

Sonuç olarak Rusya-Ukrayna Savaşı’nın birinci yılı geride kalırken; Putin, Federal Meclis’te yaptığı konuşmada savaşın Rusya ile Batı arasındaki mücadelenin ürünü olduğunu net bir şekilde vurgulamıştır. Putin’in açıklamaları nükleer silahlanma başta olmak üzere çok ciddi gelişmelerin yaşanabileceğine işaret etmesinin yanı sıra Moskova’nın Kırım dahil olmak üzere ilhak ettiği bölgelerden vazgeçmeyi kabullenmeyeceğini göstermekte ve “Ukrayna’nın Nazisizleştirilmesi” söyleminin kullanımının süreceğini ortaya koymaktadır. Tüm bu hususlar ise savaşın daha da uzayacağına işaret etmektedir.

[1] “Federal Meclis Konuşması Yapan Putin: Yeni START’a Katılımımızı Askıya Alıyoruz”, Sputnik News, <https://sputniknews.com.tr/20230221/putin-federal-meclis-konusmasini-yapiyor-1067307309.html>, (Erişim Tarihi: 21.02.2023).

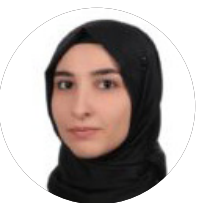
ANKASAM ANALİZ

İslamabad’ın Denge Arayışları: ABD–Rusya Rekabetinde Pakistan

Son dönemlerde Pakistan’ın Rusya ve Amerika Birleşik Devletleri’yle (ABD) olan diyalogu dikkat çekici bir hal almıştır. Bir yandan Washington’la ilişkilerini derinleştirme eğiliminde olan İslamabad; diğer taraftan da Rusya’nın özellikle de Afganistan konusundaki girişimlerine kayıtsız kalmaktadır. Bu durum, Pakistan–ABD hattındaki gelişmelerin İslamabad–Moskova münasebe-

lerine olan yansımalarını da ortaya koyar niteliktedir.

ABD merkezli gelişmeler değerlendirildiğinde, iki ülke arasındaki Savunma Diyalogu Toplantısı ön plana çıkmaktadır. Bu kapsamda 14–18 Şubat 2023 tarihlerinde ABD Dışişleri Bakanlığı Müsteşarı Derek Chollet liderliğindeki bir heyet,

Şeyma KIZILAY

Pakistan’a ziyarette bulunmuştur. Ziyaretin üst düzey hükümet yetkilileri, sivil toplum üyeleri ve iş dünyası temsilcileriyle görüşmeler yapılması amacıyla düzenlendiği belirtilmiştir.[1] Pakistan Dışişleri Bakanı Bilavel Butto Zerdari’yle görüşen Chollet, ziyaret sırasında ABD-Pakistan ilişkilerine yönelik şu ifadeleri kullanmıştır:[2]

“ABD ve Pakistan, onlarca yıllık ikili işbirliği ve desteğe dayalı sağlam bir ortaklığa sahiptir. Ticaret, yatırım, iklim, temiz enerji, sağlık, güvenlik, eğitim ve diğer ortak önceliklerdeki ilişkilerimizi güçlendirmeyi dört gözle bekliyoruz.”

Ziyaretin hemen öncesinde ise ABD ve Pakistan Orta Düzey Savunma Diyaloğu’nun ikinci tur toplantısı yapılmıştır. Yaşadığı ekonomi ve güvenlik temelli krizlerin bir yansıması olarak Pakistan Hükümeti’nin Batı’yla olan münasebetlerini önceleyen bir politika tercih ettiği görülmektedir. Islamabad’ın terör örgütü Tehrik-i Taliban Pakistan’la (TTP) olan mücadelesinde Washington, söylem düzeyinde ciddi destek sağlamaktadır. Pakistan’da gündeme gelen olası operasyon konusunda Islamabad’ın kendisini savunma hakkına sahip olduğuna ve destekleneceğine dair beyanlarda bulunmuştur. Pakistan, Taliban’ın terör örgütü TTP üzerinde baskı kurmasını ve etkisini azaltmasını beklemektedir.

Güvenlik ve istikrar konusunda ABD, Pakistan’ın hissettiği tehditleri dikkate almaktadır. Çünkü terör örgütü Devlet’ül Irak ve’ş Şam’la (DEAŞ) mücadelede ve hava saldırılarında Pakistan önemli rol oynamaktadır. Örgütün faaliyetlerine dikkat çekerek Afganistan politikasını şekillendiren Washington için Pakistan’ın güvenlik konusundaki söylemleri ve tehdidin sınır ötesinden geldiğine ilişkin vurguları büyük önem taşımaktadır. Zira bu iddialar, Taliban’ın Doha Antlaşması’nı ihlal ettiği anlamına da gelmektedir. Ayrıca Washington, 16 Şubat 2023 tarihinde Pakistan’a yönelik tehdidin kendisine yönelik bir tehdit anlamına geldiğini ifade ederek[3] bölgedeki kontrolünün devam edeceği mesajını da vermiştir.

ABD’yle ilişkilerde artan ivmenin Pakistan açısından taşıdığı önem, Uluslararası Para Fonu’yla (IMF) yürütülen müzakerelerle de ilişkilendirilebilir. Ekonomik kriz içerisindeki ülke, fon desteği arayışındadır. Ancak görüşmelerden henüz bir sonuç elde edilmiş değildir. Bu durumun Islamabad’ın dış politik adımlarında belirleyici rol oynadığı söylenebilir.

Rusya kanadında ise Pakistan ve Hindistan’ın bir arada hareket etmesini sağlamaya yönelik adımlar atılmaktadır. Moskova’nın 12 Şubat 2023 tarihinde Afgan Sorunu’na yönelik yaptığı “Beşli Format” önerisinde, iki ülkenin ortak tutum sergilemesi beklenmektedir. Fakat Pakistan, bu yönde adım atacak gibi görünmemektedir.

Diğer taraftan Zerdari, 17-19 Şubat 2023 tarihlerinde Berlin’de gerçekleştirilen Münih Güvenlik Konferansı’nda Rus mevkidaşı Dmitri Kuleba’yla bir araya gelmiştir. Rusya-Ukrayna Savaşı’nın diyalog ve diplomasi yoluyla çözülmesi gerektiğini vurgulayan Pakistan kanadından savaşta tarafsız kalınacağı yönünde bir açıklama gelmiştir.[4]

İslamabad’ın tarafsızlık vurgusu, son zamanlarda basında yer alan Ukrayna’ya askeri yardım gönderilmesi haberlerine istinaden yapılmış olabilir. Ayrıca Rusya’yla geliştirilen enerji ilişkilerinin de savaşla ilgisinin bulunmadığını göstermek amacıyla dile getirilmiş olabilir. Zira enerji işbirliği noktasında Moskova-İslamabad bağları önemli ölçüde gelişmiştir.

Bu noktada Pakistan’ın enerji konusunda Rusya, güvenlik bağlamında ise ABD’ye yöneldiği anlaşılmaktadır. Ancak Pakistan’ın Çin’le olan münasebetlerini de hatırlamakta fayda vardır. Öte yandan ekonomik kriz düşünüldüğünde, Pakistan’ın yönelimlerinde belirleyici unsurun ekonomi olma ihtimali de değerlendirmeye değerdir.

Rusya-Pakistan denklemindeki bir gelişme de Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, 21 Şubat 2023 tarihinde yaptığı açıklamadır. Putin, Hindistan ve Pakistan’ın, Rusya’nın saygın ortakları olduğunu dile getirmiştir.[5] Bu ifade, Moskova’nın Güney Asya’daki konumunu korumak istediğini göstermektedir. Aynı zamanda Putin, Kuzey-Güney Koridoru’na daha fazla odaklanacağını da vurgulamıştır. Dolayısıyla bölgeye yönelik girişimlerinin artması beklenebilir.

Bahse konu ülkelerin, ABD’nin yakın ilişkilere sahip olduğu iki önemli aktör olması da bu açıklamayı önemli hale getirmektedir. Yeni Delhi ve Islamabad’la ilişkilerin geliştirileceğini ve ekonomik ortaklıkların güçlendirileceğini dile getiren Putin’in ekonomi kartını Afganistan politikası kapsamında kullanacağı söylenebilir. Nitekim söz konusu açıklamasında Putin, Güneydoğu Asya pazarına olan ilgisini arttıracığını da dile getirmiştir. Dolayısıyla Hindistan ve Pakistan’la olan bağlarını geliştirmek için “Beşli Format” örneğinde olduğu gibi yeni mekanizmalara yönelmesi ihtimal dahilindedir.

Pakistan’ın bu yeni mekanizmalar ve işbirliği dinamikleri içerisinde yer alma konusundaki tutumunun ne olacağının ise net olmadığı söylenebilir. ABD’yle olan yakınlığı ve son zamanlardaki tutumları ele alındığında; bu tür platformlarda yer almayı tercih etmeyeceği düşünülebilir. Moskova’daki Ulusal Güvenlik Danışmanları Toplantısı’na katılmaması ve Afganistan konusunda daha etkin oluşumlarda yer alınacağı yönünde açıklama yapılması, buna örnek gösterilebilir. Bununla birlikte Pakistan’ın Hindistan’la aynı masada yer almak istemediği de anlaşılmaktadır. Dolayısıyla Moskova’nın Yeni Delhi ile Islamabad’ı bir araya getirme eğiliminin ne derece başarılı olacağı henüz net değildir.

Diğer taraftan enerji ve ekonomi hususları da mühimdir. Pakistan, Rusya’yla arasındaki enerji işbirliğinin zarara uğramasını istemeyecektir. Bölgesel girişimlerde yer almayı tercih etmese de Moskova’yla ikili münasebetlerini geliştirme eğilimindedir. Dolayısıyla Rusya’nın bunu kullanma ihtimalinden bahsedilebilir.

Sonuç olarak, Islamabad’ın hem ABD hem de Rusya’nın bulunduğu bir terazide denge sağlamaya çalıştığı söylenebilir. Bu yüzden de Pakistan’daki Çin etkisini azaltmayı hedefleyen ABD yönetiminin Rusya’nın Güneydoğu Asya’da etkinliğini arttırmaya yönelik politikası karşısında Hindistan ve Pakistan açısından daha tatmin edici adımlar atması şaşırtıcı olmayacaktır.

[1] “U.S. Delegation to Visit Pakistan as Two Sides Seek to Repair Ties”, Reuters, <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/us-delegation-visit-pakistan-two-sides-seek-repair-ties-2023-02-13/>, (Erişim Tarihi: 21.02.2023).

[2] “Counselor Derek Chollet and Delegation Visit Pakistan in Support of U.S.-Pakistan Partnership”, US Embassy, <https://pk.usembassy.gov/u-s-state-department-counselor-derek-chollet-and-interagency-delegation-visit-pakistan-to-demonstrate-continued-support-for-u-s-pakistan-partnership-2/>, (Erişim Tarihi: 21.02.2023).

[3] “Threats to Pakistan Could Well be Threats to US, Says Washington”, Tribune, <https://tribune.com.pk/story/2401504/threats-to-pakistan-could-well-be-threats-to-us-says-washington>, (Erişim Tarihi: 21.02.2023).

[4] “Pakistan to Stay Neutral on Russia-Ukraine Conflict”, Nation, <https://www.nation.com.pk/21-Feb-2023/pakistan-to-stay-neutral-on-russia-ukraine-conflict>, (Erişim Tarihi: 21.02.2023).

[5] “Russia to Expand Promising International Economic Ties, Says Putin”, TASS, <https://tass.com/politics/1579563>, (Erişim Tarihi: 21.02.2023).

ANKASAM ANALİZ

Çin-Kırgızistan Dostluğu

Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından Orta Asya ülkeleri, bağımsız aktörler olarak uluslararası alandaki yerlerini almıştır. Egemenliklerini kazanan bölge ülkeleri, komşu devletlerle bağ kurarak ortaklıklarını geliştirmiştir. Bahse konu olan ülkelere de Çin'dir. Bölge ülkeleri, zamanla Pekin'le olan bağlarını güçlendirmiş ve işbirliği alanlarını çeşitlendirmiştir. Yükselen güçlü bir ekonomiye sahip olan Çin, bölge ülkelerinin gelişiminde önemli bir rol oynamıştır. Bu süreçte ön plana çıkan aktörlerinden biri de Kırgızistan'dır.

Çin, çeşitli doğal kaynaklara sahip olsa da ekonomik kalkınmasını ve büyümesini sürdürülebilir kılmak için diğer devletlerle olan ilişkilerini güçlendirmek istemektedir. Dolayısıyla Bışek, Moskova'nın yanı sıra Pekin'le de stratejik düzeyde iktisadi ve ticari ortaklıklar yürütmektedir.

Bu bağlamda Çin'in ülkedeki yatırımları da taraflar arasındaki münasebetleri geliştiren kritik bir faktördür.[1] Bu güçlü ekonomik bağlar, iki

**Dilara Cansın
KEÇİALAN**

ülke arasında çeşitli sektörlerde yeni işbirliği fırsatları da oluşturmaktadır. Ayrıca ticaret, altyapı ve yatırım projeleri de önem taşımaktadır. Özellikle de Çin'in, Kırgızistan'ın Oş kentinde desteklediği demiryolu projesi, bölgesel ulaşım altyapısının geliştirilmesine büyük katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda Çin'in desteği, bölgesel işbirliği açısından da önemlidir.

Pekin ve Bışek arasında 1992 yılında başlayan ikili istişarelerle birlikte sınır sorunlarının aşılması da gündeme gelmiştir. Nitekim taraflar arasında yapılan görüşmeler sonucunda 1996 yılına kadar 1.000 km'den uzun sınır hattı konusunda kısmi bir anlaşmaya varılmıştır.[2] Taraflar arasında 1999 senesinde formüle edilen ve 2002 yılında onaylanan anlaşmalarla sınır sorunu çözüme kavuşmuştur.

Mevzubahis anlaşma, sınırın nereye çizileceği konusunda net bir çözüm sunarak taraflar arasındaki münasebetlerin daha da gelişmesine olanak sağlamıştır.[3] Sınır anlaşmasının imzalanması, Kırgızistan ile Çin arasındaki iyi komşuluk ilişkilerinin temelini oluşturmaları bakımından da büyük önem taşımaktadır.

İki ülke arasında büyükelçilik düzeyinde ilk kez diplomatik ilişki ise 5 Ocak 1992 tarihinde kurulmuştur. Bu dönemden itibaren Çin ve Kırgızistan, dost ve komşu devletler olarak yeni bir ilişki sürecine girmiştir. Şanghay İşbirliği Örgütü (ŞİÖ) de ikili arasındaki işbirliğinin gelişmesinde ve ilişkilerin derinleşmesinde belirleyici rol oynamıştır. ŞİÖ aracılığıyla Kırgızistan-Çin hattında güvenlik ve ekonomik temelli ortaklık artmış ve farklı boyutlara ulaşmıştır.[4]

Diğer taraftan iki ülke arasındaki münasebetlerin gerçekleştirilen üst düzey ziyaretlerle de ivme kazandığını söylemek mümkündür. Bu kapsamda 2013 yılında Çin Devlet Başkanı Şi Cinping, Kırgızistan'a resmi bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Bu ziyaretle, Pekin-Bışek münasebetleri, "stratejik ortaklık" düzeyine ulaşmıştır.

2022 yılında ise Çin ile Kırgızistan arasındaki diplomatik ilişkilerin 30. yıldönümü kutlanmıştır. Çin Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Mao Ning, iki ülkenin karşılıklı saygı çerçevesinde kazan-kazan ilkelerine dayalı dostane işbirliği konusunda belirgin ilerlemeler kaydettiğini belirterek, ikili münasebetlerin ilerleyen yıllarda daha da gelişeceğine vurgu yapmıştır.[5]

30 Temmuz 2022 tarihinde de dönemin Çin Dışişleri Bakanı Wang Yi, Kırgızistan Dışişleri Bakanı Ceenbek Kulubaev'le görüşmüştür. Yi, Çin-Kırgızistan ilişkilerinin her zaman güçlü olduğunu ve komşuluk diplomasisinde Kırgızistan'ın önemli bir ortak olarak ön plana çıktığını belirtmiştir. Ayrıca Çin'in Kırgızistan'ın egemenliği, güvenliği ve sosyal istikrarı için aldığı tedbirleri her zaman desteklediğini ve Kırgızistan'ın iç meselelerine müdahaleye karşı olduğunu vurgulamıştır. Bu görüşmenin ardından Çin, Kuşak-Yol Projesi kapsamındaki işbirliğini temel görev şeklinde kabul etmiştir. Bununla birlikte diplomatik bağların kuruluşunun 30. yıl dönümünü bir fırsat olarak değerlendiren Yi, Pekin'in Bışek'le çalışmaya hazır olduğunu da belirtmiştir.[6]

Pekin-Bışek hattında gelişen siyasi ve ekonomik ilişkiler, Çin'in Kuşak-Yol Projesi açısından da önemlidir. Bunun yanı sıra Pekin, diğer bölge ülkeleriyle de uzun vadeli ortaklıklar geliştirmeyi amaçlamaktadır. Sonuç olarak Çin-Kırgızistan ilişkilerinin seyri, bölgesel istikrar ve kalkınma açısından kritik öneme sahiptir. Bu yüzden de ikili ilişkilerin genişlemeye ve derinleşmeye devam edeceği öngörülebilir.

[1] “«Стратегическое партнерство» Кыргызстана и Китая в экономической сфере: перспективы и риски”, 7 Universum, <https://7universum.com/ru/social/archive/item/5747>, (Erişim Tarihi:22.02.2023)

[2] “Погранично-территориальные проблемы в китайско-центральноазиатских отношениях: решены окончательно и бесповоротно? Часть 2”, Centralny Avrazia, <http://www.ceasia.ru/bezopastnost/129-2010-08-08.html>, (Erişim Tarihi:22.02.2023).

[3] “China and Kyrgyzstan: Bilateral Trade and Future Outlook”, China Briefing, <https://www.china-briefing.com/news/china-and-kyrgyzstan-bilateral-trade-and-future-outlook/>, (Erişim Tarihi:21.02.2023)

[4] “Kyrgyzstan-China ties at the Highest Level in history: Kyrgyz President”, CGTN, https://news.cgtn.com/news/3d3d514e3049544f77457a6333566d54/share_p.html, (Erişim Tarihi:19.02.2023)

[5] “China, Kyrgyzstan are Good Neighbors, Partners, Friends: Foreign Ministry”, Global Times <https://www.globaltimes.cn/page/202209/1274837.shtml>, (Erişim Tarihi:19.02.2023)

[6] “Wang Yi Holds Talks with Kyrgyz Foreign Minister Jeenbek Kulubaev”, Hk, http://hk.ocrmfa.gov.cn/eng/xjpzxywshd/202207/t20220731_10730980.htm, (Erişim Tarihi:20.02.2023)

ANKASAM ANALİZ

ABD–Çin Uzay Rekabeti: Yeni Bir Soğuk Savaş’ın Habercisi mi?

Soğuk Savaş dönemi denildiğinde akla gelen hadiselerden biri de Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) arasındaki uzay rekabetidir. Her iki devlette birbirine karşı üstünlüğünü göstermek adına uzaya yönelmiş ve uzayda önemli çalışmalar ortaya koymuştur. Böylece ABD ile SSCB arasındaki rekabet, uzay çalışmalarının önünü açmıştır.

Soğuk Savaş’ın bitimiyle ABD, uzay çalışmalarına eskisi kadar ilgi göstermemiştir. Ancak Çin’in uzayda yükselen bir ivme yakalaması ve uzay çalışmalarıyla dikkati üzerine çekmesiyle beraber ABD’nin tekrardan uzaya yönelik ilgisi artmıştır. Son yıllarda ise Çin ile ABD arasında gerginleşen ilişkiler çerçevesinde

iki devlet arasında alevlenen uzay rekabeti düşünüldüğünde, bu durumun yeni bir Soğuk Savaş’ın habercisi mi olduğu sorusu ön plana çıkmaktadır.

2007 yılının Ocak ayında Çin’in kendi hava uydusunu yok eden bir uydu-savar silah testi gerçekleştirmesi, ABD başta olmak üzere birçok Batılı devleti güvenlik noktasında harekete geçirmiştir. Bu test, Çin’in eğer isterse alçak dünya yörüngesindeki ABD uydularını imha edebilecek güçte olduğunu göstermiştir.[1] Fakat o dönemde Çin ile ABD arasındaki karşılıklı ekonomik bağımlılıktan dolayı iki devletin karşı karşıya gelmesi pek olası görünmemiştir.[2] Fakat 2018 yılında ABD ile Çin arasında patlak veren ticaret savaşı, 2022 yılının Ağustos ayında Tayvan üzer-

Neslihan TOPCU

rinden artan ABD-Çin gerginliği ve ABD’de meydana gelen casus balon hadisesi, hiçbir şeyin eskisi gibi olmadığını gözler önüne sermiştir. Bu nedenle iki devlet arasındaki uzay rekabetinin tırmanması da olasılık dahilindedir. Halihazırda bu ihtimali kuvvetlendiren birçok gelişme mevcuttur.

21. yüzyılda ABD ve Çin, uzay faaliyetlerinde açık ara önde olan iki devlettir. Aynı zamanda bu iki devletin uzay faaliyetleri, büyük ölçüde birbirinden ayrılmaktadır. Uzay çalışmaları; yüksek maliyet, uzmanlık ve teknoloji gerektiren bir alandır. Bu yüzden de çoğunlukla devletler arası işbirliği içerisinde gerçekleştirilmesi, taraflar açısından daha avantajlı bulunmaktadır. Rusya, ABD, Japonya, Kanada ve Avrupa Uzay Ajansı’nın ortaklaşa gerçekleştirdiği Uluslararası Uzay İstasyonu, devletler arası uzay işbirliğine en güzel örnektir. Fakat Washington ve Pekin, iki önemli uzay gücü olmasına rağmen birbirinden ayrı olarak uzaydaki çalışmalarını yürütmektedir.

ABD ile Çin arasında uzay teknolojisi araştırma, geliştirme ve operasyonlarıyla ilgili olarak neredeyse hiçbir doğrudan bağlantı yoktur. Bilhassa ABD’nin Çin’e yönelik koyduğu engellerin, bu ayrışmanın derinleşmesine yol açtığını söylemek mümkündür.[3] Mesela ABD’nin Çin’in ortak uzay çalışmalarına katılmasını yasaklaması ve 2011 yılında Ulusal Havacılık ve Uzay Dairesi’nin Çin’i Uluslararası Uzay İstasyonu’ndan dışlaması üzerine Pekin yönetimi, kendi uzay istasyonunu geliştirmek için adım atmıştır. Bu sayede Çin, ABD’ye bağımlı olmadığı kendi uzay istasyonuna kavuşmuştur.

Benzer bir şekilde Çin, 2000 yılında kendi küresel uydu konumlandırma sistemi olan BeiDou’yu hayata geçirmiştir. Bu uydu sayesinde Çin, ABD’ye veya herhangi bir devlete ait küresel uydu konumlandırma sistemine gereksinim duymaktan kendini kurtarmıştır. Çin, uzay kabiliyetlerini her geçen gün geliştirerek kendi kendine yetebilen bir uzay gücü olmak için çabalamaktadır.

Çin’in uzaydaki ilerleyişinin farkında olan Washington yönetimi ise halihazırda uzayda yürüttüğü çalışmaları daha ileri boyuta taşıma çabası içine girmiştir. 2022 yılı içerisinde ABD’li bir generalin artan silahlanma yarışı nedeniyle uzayın temelden değiştiğini ve bu kapsamda Çin’in en zorlu tehdit olduğunu belirtmesi, ABD’nin Çin’e yönelik güvensizlik algısını net bir şekilde gözler önüne sermektedir. [4]

2015 yılında Çin’in yayınladığı Askeri Strateji Belgesi’nde dış uzay ve siber uzay, stratejik rekabet bölgeleri olarak tanımlanmıştır.[5] Çin’in yanı sıra 2019 yılının Eylül ayında 11. muharip komutanlık olarak ABD Uzay Komutanlığı’nın kurulması, uzayda artan askerleşmenin sinyallerinden bir diğeridir.[6]

Öte yandan uzayda artan uydular, uzaydaki rekabetin göstergeleri arasındadır. 2023 yılı verilerine göre uzayda toplam 4,582 uydu bu-

lunmaktadır. Bu uydular arasında 2,944 uyduya sahip olan ABD birinci ve 499 uyduya sahip olan Çin ise ikinci sırada yer almaktadır.[7] Uydular, sadece iletişim, navigasyon, hava durumu gibi amaçlarla kullanılmamaktadır. Devletler, uydular sayesinde istihbarat elde etmekte, tehditlere karşı erken uyarı sistemi geliştirmekte, iletişim sinyallerini engelleyerek karşıt önlemler alabilmekte ve daha pek çok işlemi gerçekleştirme yeteneğine kavuşmaktadır.

21. yüzyılda bir devletin siyasette, ekonomide, ticarette, savunmada ve akla gelebilecek daha birçok alanda elini güçlendirmesi için uzay çalışmaları yürütmesinin zaruriyet arz ettiğini söylemek mümkündür. 1963 ve 1969 yılları arasında ABD Başkanı olarak görev yapan Lyndon B. Johnson’ın “Uzaya hâkim olan dünyanın iklimini kontrol edebilir, kuraklık ve sel oluşturabilir, gelgitleri ve deniz seviyelerini değiştirebilir, körfez akıntısını kaydırabilir ve ılıman bölgeleri dondurabilir”[8] açıklamasıyla işaret ettiği üzere uzay tabanlı uygulamalar, günlük hayata etkilerinden daha büyük etkileri içinde barındırmaktadır.

Sonuç olarak ABD ve Çin, birbirlerine karşı üstünlük elde edebilmek maksadıyla uzay çalışmalarını büyük bir gayretle sürdürmektedir. Bu iki devletin uzay çalışmalarının bir savaşın habercisi olduğunu söylemek için henüz erkendir. Ancak unutulmamalıdır ki; barış veya savaş zamanı fark etmeksizin 21. yüzyılın dinamikleri, devletlerin uzayda yer almasını gerektirmektedir. Dolayısıyla uzay, ABD ile Çin arasındaki rekabetin vuku bulduğu alanlardan biri olmaya devam edecektir.

[1] Bruce W. MacDonald, “China, Space Weapons, and U.S. Security”, Council Special Report, 38, 2008, s. 3.

[2] MacDonald, a.g.e, s. 4.

[3] Matthew Daniels, The History and Future of Us–China Competition and Cooperation in Space, The Johns Hopkins University, Baltimore 2020, s. 3.

[4] “US General Warns China Biggest Threat in Space”, Voice of America, <https://www.voanews.com/a/us-general-warns-china-biggest-threat-in-space/6969831.html>, (Erişim Tarihi: 23.02.2023).

[5] “China’s Military Strategy”, Ministry of National Defense of the People’s Republic of China, http://eng.mod.gov.cn/publications/2021-06/23/content_4887928.htm, (Erişim Tarihi: 23.02.2023).

[6] “US Space Command Recognizes Establishment”, U.S. Space Command Public Affairs, <https://www.spacecom.mil/Newsroom/News/Article-Display/Article/1955528/us-space-command-recognizes-establishment/>, (Erişim Tarihi: 23.02.2023).

ANKASAM ANALİZ

Rusya-Ukrayna Savaşı’nın Avusturya’nın Dış Politikasına Etkisi

24 Şubat 2022 tarihinde başlayan Rusya-Ukrayna Savaşı’nın birinci yıldönümüne girilmişken; savaşın tarafsız statüsüyle ön plana çıkan Avusturya üzerinde nasıl bir etki bıraktığı önem arz etmektedir. Bu kapsamda Avusturya dış politikasının temel direği olan tarafsızlık statüsünün nasıl oluştuğunun incelenmesinde fayda vardır.

Bilindiği üzere, 1955 yılında Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB), Amerika Birleşik

Devletleri (ABD), İngiltere ve Fransa’nın Avusturya’daki 10 yıllık işgallerini sona erdirmelerinin karşılığında Viyana yönetimi, İsviçre modelini benimseyerek tarafsızlık statüsünü kabul edeceğinin sözünü vermiştir. Bu bağlamda 26 Ekim 1955 tarihinde Avusturya Parlamentosu, daimi tarafsızlık statüsünü benimsemiştir. İlgili yasa, Avusturya’nın herhangi bir askeri ittifaka katılmamasını öngörmektedir.[1]

Cemal Ege ÖZKAN

ANKASAM Avrasya Araştırma Asistanı

Anlaşılabacağı üzere, Avusturya'nın daimi tarafsızlık statüsü Soğuk Savaş'ın bir ürünüdür. Bu tarihten itibaren Avusturya, bu statüyü korumaya önem vermiştir. Bununla birlikte Avusturya'nın 1 Ocak 1995 tarihinde Finlandiya ve İsveç'le beraber Avrupa Birliği'ne (AB) katılması,[2] ülkenin daimi tarafsızlık statüsünde değişimlere kapı aralamıştır. Dikkat çeken nokta, Avusturya'nın AB'ye İsveç ve Finlandiya'yla aynı tarihte üye olmalarıdır. Çünkü üç devlet de Avrupa'da tarafsız statüsüyle bilinen ülkelerdir. Lakin AB'nin bir güvenlik örgütü olmadığından da altı çizilmelidir.

Tüm bunlarla birlikte Ukrayna'daki savaşın Avrupa'daki en büyük sonuçlarından biri, kıtadaki ülkelerin güvenlik mimarisinde yaşanan değişim olmuştur. Örneğin bahsi geçen savaşın ardından Finlandiya ve İsveç gibi tarafsızlık statüsüne sahip ülkeler, Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü'ne (NATO) üyelik başvurusunda bulunmuşlarken; Avusturya, ittifaka katılmaya yanaşmamaktadır.

Bu bakımdan savaşın, Avrupa'da tarafsız statüsüyle bilinen ülkelere yansıması farklı şekillerde olmuştur. Bu üç devlet, bir zamanlar AB noktasında eşgüdümlü hareket ederlerken; NATO konusunda aynı tutumu sergilememişlerdir. Bu anlamda Avrupa'daki devletler içinde tarafsızlık statüsünü en çok muhafaza etmeye çalışan devletlerin başında Avusturya'nın geldiği öne sürülebilir.

Öte yandan mevzubahis savaşın başlamasının ardından Avusturya Dışişleri Bakanı Alexander Schallenberg, 18 Mayıs 2022 tarihinde verdiği demeçte, Finlandiya ve İsveç'in NATO'ya üye olmak için başvuruda bulunmasına rağmen ülkesinin tarafsızlık statüsünü koruyacağını dile getirmiştir. Üstelik Schallenberg, Viyana yönetiminin Kiev'e silah tedarik etmek yerine, insani destek sağlayacağını ifade etmiştir. Ayrıca Avusturya, 2021 yılında tedarik ettiği doğalgazın %80'ini Rusya'dan temin etmiştir.[3]

Dolayısıyla Avusturya'nın tarafsızlık noktasında kırmızı çizgisinin NATO olduğu ileri sürülebilir. Bununla birlikte Avusturya, Avrupa'daki pek çok devletin aksine Ukrayna'ya silah yardımı da yapmamaktadır. Viyana, AB içinde Budapeşte'yle birlikte Kiev'e silah tedarik etmeyen iki ülkeden biridir.

Bununla birlikte Viyana'nın söz konusu savaşa bakış açısını yalnızca tarafsızlık statüsüne indirgemek doğru olmayacaktır. Zira Avusturya, Avrupa ülkeleri arasında Rusya'ya enerji konusunda en bağımlı devletlerdendir. İki ülkenin enerji alanında uzun yıllara dayanan bir işbirliği geliştirmesi, Avusturya'nın dış politikasının şekillenmesinde kayda değer bir rol oynamaktadır. Avusturya'nın 1968 senesinde Sovyetler Birliği'nden doğalgaz tedarik eden ilk Batılı devlet olması,[4] taraflar arasında enerji alanındaki özel ilişkiyi en net biçimde gösteren örneklerden biridir.

Diğer taraftan Avusturya'nın Soğuk Savaş'tan itibaren tarafsızlık statüsünü benimsemesi, ülkenin Doğu ile Batı arasında bir diplomasi köprüsü olmasına vesile olmuştur. Bu yüzden de Viyana'nın tarafsızlık statüsüne sahip olması, uluslararası arenada anlaşmazlıkların çözümünde prestij katan bir üne ulaşmasına yol açmıştır.

Dikkat çeken bir başka husus ise Avusturya kamuoyunun %80'inin ülkenin NATO'ya katılmasına karşı olmasıdır.[5] Bu sebeple halktan tarafsızlık statüsünün değişime uğramasına ilişkin güçlü bir talebin olmadığı görülmektedir. Dolayısıyla bu durum, ilerleyen süreçte Avusturya'nın tarafsızlık statüsünde bir değişim yaşanmasının zor olduğuna işaret etmektedir.

Tüm bunlarla birlikte AB üyesi olan Avusturya, Rusya'ya yönelik Batı yaptırımlarının yumuşatılmasını savunmaktadır. Bu nedenle AB içinde Avusturya'ya karşı tepkiler de artmaktadır. Bu yaklaşımından dolayı Avusturya Hükümeti, birlik içinde Polonya gibi ülkelerin tepkisini çekmiştir. Nitekim Polonya Cumhurbaşkanı Andrzej Duda, 19 Ocak 2023 tarihinde Avusturya'yı söz konusu tutumu sebebiyle Avrupa'nın birliğine zarar vermekle suçlamıştır.[6]

Öte yandan Avusturya'nın 23-24 Şubat 2023 tarihleri arasında Viyana'da toplanan Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı (AGİT) toplantısına AB tarafından yaptırım listesinde bulunan Rus delegelerin katılmasına izin vermesi büyük tepkiye yol açmıştır. Zira aralarında Fransa, İngiltere ve Polonya'nın da bulunduğu 20 ülke, Avusturya'nın Rus delegelere vize vermemesi gerektiğine dair Viyana yönetimine çağrıda bulunmuştur. Avusturya Dışişleri Bakanı Alexander Schallenberg ise yaptırım uygulanan Rusların ülkeye girmesine izin verme kararını savunmuş ve Moskova'yla iletişim kanalların açık tutulmasının önemine vurgu yapmıştır.[7]

Anlaşılabacağı üzere Viyana yönetimi, tarafsızlık statüsüne sahip olmasından ötürü arabuluculuk noktasında etkin bir rol oynamak istemektedir. Batı'daki devletler, Avusturya'nın bu adımını Moskova'nın meşrulaştırılması olarak görürken; Viyana ise bir an önce savaşın sonlandırılması yönünde adımlar atılmasını savunmaktadır.

Sonuç olarak Avusturya'nın daimi tarafsızlık statüsünü korumaya devam edeceği öne sürülebilir. Bu doğrultuda Viyana yönetiminin NATO gibi uluslararası güvenlik örgütleriyle arasına çizgi çekmeye devam edeceği söylenebilir. Zira gerek Avusturya halkı gerekse de Viyana yönetimi, ülkenin tarafsızlık statüsünü tehlikeye atabilecek adımlardan kaçınılmasını savunmaktadır.

[1] "Austria's Permanent Neutrality", New Austrian, <https://www.austrianinformation.org/winter-2015-16/wc55d7qi5qrmymzmxhlqkofcmsluxvj>, (Erişim Tarihi: 24.02.2023).

[2] "The European Union And Countries in The EU", Schengen Visa, <https://www.schengenvisa.info/countries-in-europe/eu-countries/>, (Erişim Tarihi: 24.02.2023).

[3] "Austria's Neutral Status Here to Stay, Foreign Minister Says", U.S. News, <https://www.usnews.com/news/world/articles/2022-05-18/austrias-neutral-status-here-to-stay-foreign-minister-says>, (Erişim Tarihi: 24.02.2023).

[4] "Neutral Austria Under Pressure to Get Tougher on Russia", AP, <https://apnews.com/article/russia-ukraine-politics-government-austria-moscow-cd43bd689dfbd8c674c1b6d9d214d86f>, (Erişim Tarihi: 24.02.2023).

[5] "Austria Commits to Neutrality, Even as Russia Destroys Ukraine", Al Jazeera, <https://www.aljazeera.com/news/2022/8/15/austrian-neutrality-in-light-of-the-ukraine-war>, (Erişim Tarihi: 24.02.2023).

[6] "Austria's Call to Ease Sanctions on Russia Breaks European Unity: Duda in Davos", TVP World, <https://tvpworld.com/65747169/austrias-call-to-ease-sanctions-on-russia-breaks-european-unity-duda-in-davos>, (Erişim Tarihi: 24.02.2023).

[7] "Neutral Austria Under Pressure to Get Tougher on Russia", AP, <https://apnews.com/article/russia-ukraine-politics-government-austria-moscow-cd43bd689dfbd8c674c1b6d9d214d86f>, (Erişim Tarihi: 24.02.2023).

BASINDA ANKASAM

28 Şubat 2023

ANKASAM Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol TRT Ankara Radyosu Gündem programında dış politikadaki güncel gelişmeleri değerlendirdi.

28 Şubat 2023

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol'un Rusya-Ukrayna Savaşı'na ilişkin yorumları Turk News'te yayınlandı.

28 Şubat 2023

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol'un enerji, gıda ve lojistik bağlamında Orta Koridor'un önemiyle ilgili Anadolu Ajansı için yaptığı değerlendirme Sondakika.com'da yayınlandı.

28 Şubat 2023

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol, Rusya-Ukrayna Savaşı hakkında Harici'ye değerlendirmelerde bulundu.

28 Şubat 2023

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) Güvenlik Danışmanı Doç. Dr. Şafak Oğuz'un Rusya'nın "New START Anlaşması"nı askiya alması hakkındaki değerlendirmeleri Haber Global'de paylaşıldı.

28 Şubat 2023

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol'un Rusya-Ukrayna Savaşı'na ilişkin yorumları Haber Global'de yayınlandı.

28 Şubat 2023

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol'un enerji, gıda ve lojistik bağlamında Orta Koridor'un önemiyle ilgili Anadolu Ajansı için yaptığı değerlendirme Yeni Birlik'te yayınlandı.

1 Mart 2023

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) Başkanı Prof. Dr. Mehmet Seyfettin Erol'un Orta Koridor'un artan önemiyle ilgili değerlendirmeleri Canlı Gaste'de yayınlandı.

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) bünyesinde faaliyet gösteren ve uluslararası hakemli dergi olan Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi'nin son sayısı yayımlanmıştır. Academic Keys, ASOS Index, CEEOL, Cite Factor, DRJI, Index Copernicus, İdeal Online, Research Bible, Sindex ve TÜBİTAK DERGİPARK veri tabanları tarafından taranan dergimize aşağıdaki bağlantı üzerinden ulaşabilirsiniz.

ULUSLARARASI KRİZ VE SİYASET ARAŞTIRMALARI DERGİSİ CİLT VI , SAYI II

BÖLGESEL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ

Ankara Kriz ve Siyaset Araştırmaları Merkezi (ANKASAM) bünyesinde faaliyet gösteren ve uluslararası hakemli dergi olan Bölgesel Araştırmalar Dergisi'nin son sayısı yayımlanmıştır. Academic Keys, ASOS Index, CEEOL, Cite Factor, DRJI, Index Copernicus, İdeal Online, Research Bible, Sindex ve TÜBİTAK DERGİPARK veri tabanları tarafından taranan dergimize aşağıdaki bağlantı üzerinden ulaşabilirsiniz.

ANKASAM BÖLGESEL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ CİLT VI , SAYI II

